

РЕШЕНИЕ

№ 7222

гр. София, 29.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав, в публично заседание на 17.10.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

при участието на секретаря Цонка Вретенарова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **5887** по описа за **2016** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство по делото е по реда на чл.203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Делото е образувано по искова молба от М. Х. Д. – Йончевас ЕГН [ЕГН] от [населено място], с която е предявила срещу Българската народна банка иск за обезщетение за вреди от бездействие – неизпълнение на директно вмененото от чл.1, т.3, б. „i“ от Директива 94/19ЕО установяване на неналичен депозит, вредите се претендира за периода 30.06.2014г. до 04.12.2014г. и в размер на 4526,98 лв., представляващо законната лихва върху сумите по два депозита в “КОРПОРАТИВНА ТЪРГОВСКА БАНКА“ АД с титуляр ищцата, които са с общ размер на 102838,95 лв., заедно със законната лихва върху цитираната сума от датата на предявяване на иска до окончателното ѝ изплащане, както и разносните по делото. Първоначално предявената искова молба е уточнена в становище от 10.06.2016г. Пред съда ищцата е представлявана от адв. М., която поддържа изцяло исковете и претендира основателността ѝ ход по същество и в писмена защита.

От фактическа страна исковете се основават на следното:

Ищцата е бивш вложител в К. - по договори за преференциален безсрочен депозит - договор № 36594/18.06.2008г. и № 37903/22.08.2008г., като на 05.12.2014г. от Фонда за гарантиране на влоговете на ищцата били изплатени по банков път 99 900 лв. и в брой 2 938,9лв., или общо 102 838,95 лв. Вредите - представляващи законната лихва

върху посочената сума на влоговете - от 4 526,98 лв., се претендират за периода от 30.06.2014г. до 04.12.2014г.

Ищцата основава твърденията си за претърпени вреди в посочения размер на следните основания:

1) От фактическа страна се позовава на ситуацията на К. през юни 2014г. - медийната кампания и масираното теглене на влогове, на решенията на УС на БНБ по отношение на К., а именно: Решение № 73/20.06.2014г. и предприетите действия въз основа на него от страна на квесторите - проверка на активите от независими оценители, доклади на квесторите ; на Решение № 114/16.09.2014г., с което е удължен срокът на специалния надзор.

.Също ищцата се позовава и на:

- писмо от 01.08.2014г. на Д. Фул - генерален директор на Генерална дирекция "Вътрешен пазар и услуги" към Европейската комисия (ЕК) на отговорът от страна на управителят на БНБ и министъра на финансите от 11.08.2014г.

-на откритата наказателна процедура №2014/2240 от ЕК срещу България за неизплащането на гарантираните влогове.

-на препоръка № ЕВА/REC2014/02 от 17.10.2014г. на Европейският банков орган (ЕБА).

Претендира се, че независимо от множество препоръки и забележки, на европейските институции, БНБ и ФГВБ не предприемат необходимите действия.

2.От правна страна ищцата счита за доказано, че действително е претърпяла вреди и са изпълнени изискванията в закона за ангажиране на отговорността на държавата за нарушаването на чл.1, пар.3, бква i) от Директивата гарантиране на депозитите - Директива 94/19/ЕО. В исковата молба се позовава на основанията, предвидени в чл.1 от ЗОДОВ, а в писмената защита посочва и чл.4, пар.3 от Договора за Европейския съюз като основание за ангажирането на отговорността.

3.Правните съображения за незаконосъобразното бездействие на БНБ, от което се претендират вредите, в обобщение се следните:

- изтъкват се задълженията на БНБ като надзорен, орган и основанията, въз основа на които е издадено Решение №73/20.06.2014г. за поставяне на К. под специален надзор, въз основа на които БНБ разполагала с необходимите факти за да достигне до извод, за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, пар.3, буква i) от Директивата за депозитите. Също се позовава на предвиденото по чл.115, ал.1 и ал.2 ЗКИ, която разпоредба съставлява правното основание за издаването на решението. Първото условие - кредитната институция да изглежда неспособна за момента да изплати депозита, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, счита за спазено. Също излага аргументи от правно и фактическо естество, че не изпълнено и второто условие - не е съществувала близка перспектива кредитната институция да е в състояние да изплати депозитите, като отново се позовава на фактите, възприети в мотивите на решението на БНБ за поставянето на банката под особен надзор. Счита, че на 20.06.2014г. БНБ е извършила обективна констатация, че по нейно виждане К. изглежда неспособна за момента, по причини, пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Макар и да не била извършена изрична констатация в този смисъл, депозитите в К. са станали неналични по смисъла на чл.1, пар.3, бква i) от Директива 94/19/ЕО, която разпоредба имала директен ефект, и норма, целяща да се предоставят права на частноправните

субекти, които да позволяват на вложителите да предявяват иски за вредите от късното изплащане на депозитите. Като не е взела решението за неналичност на депозитите в предвидения в разпоредбата на директивата 5-дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза..

- Претендира, че по силата на нормата на директивата, за държавата възниквало парично задължение за изплащането на депозитите, а претендираното обезщетение в размер на законната лихва за периода на забава не съставлявало лихва. При липсата на разпоредби на правото на Съюза за дължимото обезщетение, се прилагали принципите на процесуална автономия и на това основание счита за приложим чл.86 от ЗЗД. Не било приложимо условието за предварително предявяване на искане за плащане като условие за установяването на неналичността на депозитите. Претендира, че всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и можело да породи претенция за заплащане на закъснителни вреди. Счита, че в случая за държавата е възникнало парично задължение, което не е изпълнено в срока, предвиден в Директивата. При неизпълнение на парично задължение кредиторът винаги имал правото на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата по, съгласно чл.86 ЗЗД. Законната лихва се дължала от кредитора без да се иска от него да доказва, че действително е претърпял вредата в размера на законната лихва.

-Излага съображения за начислените възнаградителни лихви, в това число изплащането им като част от възнаграждението от ФГВБ, като счита, че изплащането на такива лихви не водело до пълната липса на вреди от незаконосъобразно поведение на държавата. Вредата на ищцата в случая се изразявала в пропусната полза от невъзможността да за ползване на паричния капитал, която следва да се счита частично възмездена от изплатената в рамките на гарантирания размер на влоговете договорна лихва, стига това изплащане и размерът на договорната лихва да бъдат доказани. Поради това било необходимо размерът на договорната лихва, включена в сумата от 102 838,95 лв. да бъде приспаднат - сумата от 597,20 лв. за периода 26.07.-05.11.2014г. по заключението на вещото лице. Сумата от 102 838,95 лв. включвала главницата по депозита и възнаградителната лихва за посочения период. Счита, че само върху разликата - 102 241,75 лв. следвало да бъде определена лихва за забава и за периода 26.07.2014г. до 05.11.2014г., която съгласно калкулатора съставлявала сума в размер на 2 934,03 лв.

-Изложени са и доводи относно определянето на началната дата на исковия период, както счита, че от 26.07.2014г. ищцата започвала да търпи вреди от забавата. Позовава се на съдебна практика на ВАС, съгласно която се дължала законната лихва на депозантите за периода 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г.

Адв. М. в подкрепа на доводите си, се е позовала подробно на задължителното тълкуване на Директива 94/19/ЕО от СЕС, дадено с решенията по преюдициални дела С-571/16 и С-501/18.

В заключение, с писмената защита се иска съдът да осъди ответника да заплати на ищцата обезщетение в размер на 2 934,03 лв. за периода 26.07.2014г. - до 05.11.2014г., представляващи законната лихва върху сумата на влоговете на ищцата, намалена с изплатените възнаградителни лихви за същия период или в размер на 102, 241,75 лв. Иска от съда да присъди на ищцата за разноски - 10 лв. държавна такса и 300 лв. за адвокатско възнаграждение.

В хода на съдебното производство от страна на ищцата не е правено искане за изменение на размера на исковата претенция и исковия период.

Ответникът - Българска народна банка (БНБ), чрез адв. В., в писмен отговор, в становище по делото, в ход по същество и в писмена защита, претендира неоснователност на иска. Също ответникът поддържа изложените с отговора на исковата молба становища и се позовава на практиката на СЕС, на първо място претендира, че само на основание отговорът по т.1 от решението по делото С-501/18, искът следва да бъде отхвърлен. Излага и доводи, които в обобщение се свеждат до следното:

-Към 20.06.2014г. БНБ не е компетентен орган, оправомощен да издаде акт за неналичност на депозити. Според Директивата 94/19/ЕО, изменена с Директива 2014/49/ЕС, неналичността на депозитите се установявала от компетентните органи, но във втората било посочено, че тези органи се определяли от държавата-членка. От принципа за законоустановеност на правомощията на административните органи счита, че след 12 юни 2014г. е съществувала проблемна нормативна ситуация и било необходимо изрично овластяване за такова правомощие, позовава се на възможността за оспорване на решение без изрично нормативно овластяване, в който смисъл счита са правните съображения по т. 111 и т.112 от заключението на генералният адвокат С. S.-Vorbona от 17 септември 2020 г. по преюдициално дело С-501/1 на СЕС ,както и от т. 93 и т. 95 от решението по същото дело на СЕС.

-Позовава се обявената с решението по дело С-501/2018, за невалидност на Препоръка ЕВА/РЕС/2Q14/02 на Европейския банков орган от 17 октомври 2014 г. към БНБ и ФГВБ относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19/ЕО, доколкото приравнява решението на БНБ да постави К. под специален надзор и да преустанови изпълнението на задълженията ѝ, на установяване на неналичността на депозитите по смисъла на чл.1, т.3, б. i) от Директива 94/19/ЕО. изм. с Директива 2009/14/ЕО. Поради транспонирането на двете директиви със Закона за гарантиране на влоговете в банките, в сила до 14.08.2015 г., само при отнемане на лиценза на търговска банка - чл.23, ал.1 ЗГВБ (отм.), и който акт БНБ била овластена да издаде - чл.36, ал.2 ЗКИ, можело да се задейства ФГВБ. Със законодателни промени на ЗБНБ и ЗКИ с ДВ, бр. 62/2015 г., в сила от 14.08.2015 г., БНБ била оправомощена изрично да установява неналичност на депозити - чл.36, ал.1, т.7 ЗКИ във вр. с чл.20, ал.1, т.2 от новия Закон за гарантиране на влоговете в банките, който транспонира Директива 2014/49/ЕС. в сила от 14.08.2015 г. По аргумент от противното, през процесния период на 2014 г. БНБ не е имала материална компетентност да установи неналичност на влоговете в К. по смисъла на чл.1, пар.3, б.и) от Директивата, тъй като законодателят не би приел цитираните разпоредби през 2015г.

-Решение № 73/20.06.2014 г. на БНБ за поставянето на К. под специален надзор на основание чл.115, ал.2, т.2 и 3 ЗКИ, влязло в сила, имало за цел оздравяване на банката. Тази цел била различна от акта по чл.1, пар.3, б.) и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО, който следвало да съдържа констатация за несъществуването на „близка перспектива“ за възстановяване на банката, понятието за „неналичен депозит“ не било въведено в националното право. Поради това изводът, че при наличието на обстоятелствата по чл.115, ал.2 т.2 и 3 ЗКИ, БНБ е била длъжна да постанови и неналичност на влоговете, пряко противоречал на т.100 от Решението по дело С-501/18 на СЕС, относно дискреционната преценка на несъществуването на „близка перспектива“.

-Анализът на Решението по дело С-571/16 – т.101 и т. 99, също не се съдържали

аргументи по въпроса дали именно БНБ е органът, който е овластен да вземе решение за неналичност на влоговете. Искането за тълкуване до Съда на ЕС дали чл.1, параграф 3, б.и) от Директивата имал директна приложимост, сочел, че очевидно не било достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, нито че тази норма е достатъчно ясна и недвусмислена, за да ангажира отговорността на БНБ. Установяването на неналичност на депозити в банка следвало да се извърши с изричен правен акт на съответния компетентен орган и не може да се извежда или презюмира от други актове (т.т. 73, 76-78 от Решението по дело С-571/16).

-Неиздаването на административен акт съставлявало правно бездействие - мълчалив отказ, който подлежал на обжалване по реда чл.149, ал.2 АПК и чиято отмяна е абсолютна предпоставка на иска за вреди съгласно чл.204, ал.1 АПК, в която връзка се позовава на отговора на въпрос 5 от Решението по дело С-501/18 СЕС, където се приема допустимост на подобно изискване.

-Претендираната от ищцата невъзможност да ползва влога си, била вследствие на влязлото в сила Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ за поставяне на К. под специален надзор, с което е постановена мярка спиране на извършване на плащания. Вреди от този влязъл в сила административен акт не могат да се търсят, тъй като посоченото решение съставлявало законосъобразен и стабилен административен акт. По т. 110 от Решението по дело С-501/18, с оглед преценката на лице ли непропорционална и нетърпима намеса, която засяга самото съдържание на правото на собственост на ищцата, СЕС, дава насоки за тази преценка: процесните надзорни мерки са имали ограничен времеви обхват; през въпросния период са били начислявани съгласно националното законодателство договорни лихви върху паричните задължения, чието изпълнение е спряно; гарантираният размер на депозитите в К. е бил изплатен на ищцата в главното производство посредством ФГВБ; вземанията за депозитите й над гарантирания размер подлежат на удовлетворяване по реда на образуваното срещу тази банка производство по несъстоятелност. Предвид тези критерии, други по-малко обременителни мерки не биха позволили постигането на същите резултати, поради което процесните мерки представляват допустимо ограничение на упражняването на правото на собственост. По арг. от т.108 от Решението по дело С-501/18 СЕС, счита, че нямало нарушение, липсвало и нарушение на чл.1 от Протокол 1 към Европейската конвенция за защита правата на човека (ЕКПЧ), БНБ не е лишила ищцата от право на собственост върху влога, тъй като е продължавал да има вземане към К. и да получава доходност от него. След като нямало противоправно бездействие от страна на БНБ, не можело да се поставя въпросът за претърпени от вложителите вреди, които трябва да се обезщетят под формата на закъснителна лихва. Позовава се на практика на СЕС - Решение по дело С-481/07 P, SELEXSistemi Integrati S.; Решение по дело С-243/05, т.27 и др., относно задължението на ищцата да докаже претърпените вреди. В решението по дело С-501/18 СЕС указвал, че ищцата следва да докаже наличието на действителна и сигурна вреда към момента на предявяване на иска, вложителите не можели да търсят вреди за неупражнен надзор от централната банка. Искането за присъждане на обезщетение се свеждало до забавено парично задължение по чл.86, ал. 1 ЗЗД в размер на законната лихва от деня на забавата, но БНБ не е длъжник и не е страна в облигационното правоотношение по влога. Длъжник по влоговете е К., а задължен за изплащане на гарантираните влогове е ФГВБ, нямало правна логика вредата да е по чл.86. ал.1 ЗЗД.

Счита, че претендираните вреди са на основание деликт, а не на основание договор, което изисквало вредите да бъдат доказани. Законната лихва не може да се прилага автоматично на основание чл.86 ЗЗД, в случая няма забава, няма договорен ден за изпълнение, нито вредите се претендират по договорно правоотношение. Лихвата за забава е акцесорно задължение, което винаги е свързано и произтича от наличие на главно задължение на същия длъжник, което не е изпълнено в срок и за което е отправена надлежна покана за плащане. В случая по отношение на БНБ не бил налице нито един от тези елементи.

Нямало твърдения за реална вреда, претърпяна от ищцата, а само предполагаема вреда, която произволно се оразмерява чрез законната лихва. За такава предполагаема вреда обаче няма установена в закон презумпция и поради това становището на ищцата за дължимост на обезщетение за вреди, определено чрез размера на законната лихва за забава, счита за напълно необосновано и неоснователно.

Ищцата не е претърпяла загуба в размер на законната лихва за забава, нямало и данни имуществото ѝ да е намаляло, нито се е увеличил пасивът на това имущество. През целият период на специален надзор над К. до отнемането на лиценза ѝ на 06.11.2014 г. банката е начислявала възнаградителна лихва върху пълния размер на влога -чл.119, ал.5 ЗКИ – отм. С изплащане на гарантирания размер от 102 838,95 лв. е изплатена изцяло главницата по влога и начислената върху нея възнаградителна лихва до 06.11.2014 г. Това вземане на никога не е напускало патримониума на ищцата. Ищцата не сочела пропуснати ползи в претендирания размер, тя не твърди да е имал сигурна възможност да увеличи имуществото си с размера на законната лихва за забава, която възможност трябвало да е установена по безспорен начин, не е посочила източник на печалба, от който през процесния период да е било сигурно, че ще увеличи имуществото си с повече от 10 % върху сумата по влога в К., както изисквало Тълкувателно решение № 3/2012г. на ВКС/. Дори ищцата да е вложила парите си в друга банка, той категорично нямало да получава възнаградителна лихва в размер от 10%, никоя банка не предлагала такъв лихвен процент по депозити, тези лихви били съизмерими, с Решение № 82/30.06.2014 г. БНБ е намалила лихвите, начислявани от К. по влоговете за периода на особен надзор, именно до средните за страната за онзи период. Средната за страната лихва, начислявана от банките по депозити за процесния период, е обективният измерител на стойността на твърдяната вреда, тъй като ищцата не е имала възможност да получава по-голяма лихва в никоя друга банка.

Ищцата не е отправила искане нито ФГВБ, нито К., да ѝ заплати сумата по влога, и в този случай не би се дължала законна лихва за забава. При упражнено правомощие по чл.116, ал.2, т.2 ЗКИ за спирането на изпълнението на задълженията на банката, К. не може да бъде в забава за изпълнение на нейни парични задължения, идентично съгласно чл.24, ал.2 ЗГВБ (отм.), действащ в процесния период, Фондът не дължи законна лихва върху гарантирания размер на депозитите. От посоченото извежда, че такава отговорност за забава не може да носи и БНБ.

Позовава се на т.114 от Решението по преюдициално дело С-571/16 - при преценката на вредата да бъде взето предвид обстоятелството, че депозитът на ищцата е олихвяван. Съгласно чл.119, ал.5 ЗКИ, по влога на

ищцата е била начислявана договорна лихва през целия период, през който К. е била поставена под специален надзор, който факт счита за безспорно доказан в настоящото производство. Ищцата е получавала доходност от влога си и в този смисъл не е претърпяла вреда. Позовава се на доказателствата по делото за прибавените възнаградителни лихви по влога на ищцата, дори разликата между изплатената на ищцата договорна лихва върху главницата по влога ѝ и законната лихва върху същата сума, която в случая е в размер на 2353,96 лв. за исковия период от 26.07.2014г. до 05.11.2014г. не би могла да послужи като критерий за обезщетяване, предвид и твърдението на вещото лице, че в този случай се начислява лихва върху лихва. В случай, че се приеме, че БНБ дължи евентуално някакво обезщетение, начислените лихви следвало да се приспадат от дължимото обезщетение. За допустимостта да се кумулира договорна и законна лихва, се позовава на съдебна практика – Решение № 93/27.10.2016г. Търговска колегия, I търговско отделение на ВКС, с което съдът се е произнесъл по правен въпрос „Допустимо ли е начисляването /кумулирането/ на наказателни лихви за забава и законна лихва за забава върху едно и също вземане, за един и същи период на забава и при допълнителния критерий на т.3 на чл.280, а.1 ГПК – от значение за точното прилагане на закона и развитието на правото. Отговорът на ВКС бил:, че е недопустимо кумулиране на наказателни лихви за забава и законната лихва за забава върху едно и също вземане, за един и същи период на забава. Позовава се на предвиденото по чл.119, ал.5 ЗКИ и което счита, че е доказано по делото, че ищцата е получава лихва, която в случая следвало да се определи като мораторна или наказателна „доколкото се касае за период, в който банката не извършва банкова дейност. Счита, че ищцата е получила договорната лихва, която има обезщетителен характер и съвпада с периода, през който не е имала достъп до депозитите си. Именно поради това изплатеният размер на лихвата следвало да бъде взет предвид по т.114 от решението по делото С-571/16 по отношение на твърдението за претърпяна вреда.

При присъждането на законната лихва, следвало да бъде съобразена практиката на СЕС, обобщена в Заключението на генералния адвокат по дело С-336/13Р, Европейска комисия срещу W.Torism Marketing Consultants G, и която цитира по т. 4.85.1 – 4.8.5.3 от писмената защита, като акцентира на следното в обобщение: При анализа на съдебната практика се установява "принципа за разграничение между компенсаторни и мораторни лихви и основните произтичащи от него последици," (т.42), като самият принцип на разграничение, изведен в съдебната практика, е разгледан по т. 44-47 от заключението, **„компенсаторните лихви, които „се пораждат като обезщетение за вреди и лихви вследствие неизпълнение на дадено задължение без предварителна покана за изпълнение и чието „присъждане предполага вреда“**. Позовава се на решенията по делата Sampolongo/Върховен орган (EU:C:1960:35) и Mulder и др./Съвет и Комисия, EU:C:2000:38, Berti / Комисия (131/81, EU:C:1985:72, т.16 , Grifoni/Комисия (С- 308/87, EU:C: 1994:38, т. 40 и т. 51. Цитира и съдебната практика относно началният момент на задължението за лихви.

Оспорва, че ищцата е търпяла вреди от 30.06.2014г. и до 04.12.2014г., а дори

да имаше основание към 20.06.2014 г. БНБ да издаде акт за установяване на неналичност на депозити, но такъв няма, то ищцата нямало да получи плащане на 20.06.2014 г. Позовава се на сроковете по чл.23, ал.5 ЗГВБ /отм.14.08,2015 г., но действащ през процесния период/ за изплащане на гарантираните размери на депозитите, аналогичен на срока от 20 работни дни по Директива 94/19/ЕО. Този срок изтичал на 25.07.2014 г., и началната дата на периода следва да е 26.07.2014 г. - следващият ден. Крайната дата следвало да бъде 05.11.2014г. – денят преди издаването на решението за отнемането на лиценза на К.. А дори и да се приеме, че Ищцата е претърпяла вреди през процесния период, което се оспорва, то претенцията за периода след 05.11.2014 г. е неоснователна. След приемане на Решение № 138/06.11.2014 г. БНБ не е имала правомощия да влияе по какъвто и да е начин на започване изплащането на гарантираните депозити, конкретно датата 04,12.2014 г. е определена като начална дата за изплащане на гарантираните влогове с Решение № 61/18.11.2014 г. на УС на ФГВБ, който предпочел най-късната възможна дата от този срок, което не можело да се вмени в отговорност на БНБ.

Договорната лихва по депозита е била начислена и платена изцяло от ФГВБ, тъй като целият влог, заедно е начислената по време на специалния надзор лихва е под максималния гарантиран размер. Счита, че лихва за забава не се дължи.

На последно място адв. В. мотивира, че липсвала причинно-следствена връзка, позовава се на т. 117 от решението на СЕС по дело С-571/16, счита за ноторно, че към процесният период ФГВБ не е разполагал с необходимите парични средства за да започне изплащане на гарантираните депозити. Заем за тази цел правителството на РБ отпуска на Фонда едва на 03.12.2014г., видно от приложената разпечатка от сайта на министерството на финансите.

Иска от съда да отхвърли изцяло като неоснователна главната претенция за обезщетение за вреди на ищцата, поради това и за акцесорното задължение за лихва за забава, както и тази за разноски. Излага доводи за основателност на претенцията на ответника БНБ за присъждането на разноски, като се позовава на Определение № 2/20.04.2021г., постановено от Първа и втора колегия на ВАС и ОСС на ГК на ВКС по тълкувателно дело № 1/2019г. Ответникът претендира разноски по списък по чл.80 ГПК и приложени доказателства - 1080 лв. с ДДС за адвокатско възнаграждение, подкрепено с договор от 05.07.2016г. и фактура № 2450/19.07.2016г.у, авизо за получен банков превод, както и 100 лв. за експертизата, платени на 28.03.2022г.

ПРОКУРОРЪТ - В. при СГП, представи заключение за неоснователност на исковата претенция като недоказана.

Поделото са приети доказателствата, представени от страните, изслушано е и заключение на вещо лице по съдебно икономическа експертиза, във връзка с т.114 от решението по делото К. на СЕС.

Административен съд София-град, Първо отделение, 12 състав, като

обсъди доказателствата по делото, взе предвид доводите и възраженията на страните, от фактическа и правна страна приема следното:

1. Безсрочен депозит в щатски долари по сметка с IBAN BG80 KORP 9220 41 18621702, въз основа на Анекс №90873/17.12.2012г. към Рамков договор за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на преференциален безсрочен депозит;

2. Безсрочен депозит в евро по откритата сметка с IBAN BG18 KORP 9220 44 18621702, с Анекс №90875 / 17.12.2012 г. към Рамков договор за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на преференциален безсрочен депозит

Двата анекса са идентично съдържание, видно от същите, представени на лист 17 и лист 20 от делото. Съгласно чл.5, ал.2, банката олихвява депозиранията сума във валутата по сметката, и в зависимост от размера на депозиранията сума, при положение, че сумата е престояла не по-малко от 30 дни по сметката; начислената лихва се прибавя(капитализира) към авоара по сметката. Уговорено е, че действието на анекса се прекратява при нареждане за разпореждане със средствата по депозитната сметка, при което авоарът би спаднал под минимума – 1500 единици и при принудително изпълнение върху вземането на депозанта, като и в този случай банката не олихвява средствата по см Общите правила на К., Закона за платежните услуги и платежните системи, Наредба 3 на БНБ условията и реда за изпълнение на платежните операции за използване на платежните инструменти, действащото законодателство на Република България, както и правилата и процедурите на Банката. Съдържа се и клауза, според която сумите по банковите сметки са защитени от ФГВБ, относно срока на изплащане на гарантираните депозити, се препраща към чл.23, ал.5 от ЗГВБ. Съдържа се и изрично изявление на банката че при сключването на анекса не са предоставени привилегировани лихвени условия в отклонение от обявените от банката условия, които тя е длъжна да прилага спрямо вложителите.

Към исковата молба са представени и приети като доказателства два договора от 2008г. между К. и ищцата за откриване на банкови сметки в двете валути - банковите сметки са съответната валута са идентични, както посочените в анексите. Договорите са за преференциален безсрочен депозит № 36594/18.06.2008г. за банкова сметка в щатски долари и договор за преференциален безсрочен депозит № 37903/22.08.2008г. - в евро. Ищцата се позовава на качеството си на вложител въз основа на договорите от 2008г. Всеки от анексите е съставен към "Рамков договор за платежни услуги", но договор с такова наименование не е представен и ищцата не твърди да е съществувал между нея и К..

Предвид, че договорите и анексите касаят идентични сметки и валути, съдът приема, че към 2014г. за правоотношенията между ищцата и К. са относими разпоредбите на анексите - относно лихвените проценти и

капитализирането им., както и за защитата на депозитите, изявлението на К., че не са предоставени привилегирани лихвени условия и другите клаузи, както и приложимото право за неуредените въпроси. Следва да се посочи, че в договорите между ищцата и К. от 2008г. няма клауза за гарантиране на влоговете от Фонда за гарантиране на влоговете.

Не е спорно между страните, че ищцата чрез ФГВБ е получила изцяло вземанията си от К. - въз основа на изпратената информация от квесторите към ФГВБ на 06.11.2022г., и конкретно следните суми:

-99 900 лв., които ищцата е получила по банковата си сметка от наредител /платец на сумата - ФГВБ, като датата на изпълнение на платежното нареждане е 05.12.2014г.

-2 938,95 лв., които ищцата също е получила в брой, също от наредител Фонда за гарантиране на вземанията, което плащане е изпълнено на 05.12.2014г., видно от нареждане разписка на л.23 и 24 от делото от 05.12.2014г.

Така на 05.12.2022г. ищцата се е разпоредила и фактически получила от ФГВБ общо 102 838,95лв. в качеството си на вложител в К.. Що се касае до установяване на вземанията на ищцата от К. и олихвяването им към конкретни дати, по делото е изслушано заключение на вещо лице и са събрани писмени доказателства от К..

Видно от писмо от 30.11.2016г. от К., издадено от синдиците на банката, л. 190 от делото, за ищцата са посочени следните данни:

-на 06.11.2014г. е изпратена информация за подлежащата на изплащане сума в размер на 102 838,95лв. към ФГВБ, в съответствие с чл. 4 , ал.1 и ал.2 ЗГВБ -начислените възнаградителни лихви по сметки с титуляр ищцата за конкретни периоди са следните:

-по депозитната сметка в щатски долари, за периода от 20.06.2014г. до 06.11.2014г. са начислени лихви в размер на 318,54 щатски долари, а за периода 30.06.2014г. до 06.11.2014г. - лихви в размер на 250, 43 щатски долари.

-по депозитната сметка в евро за периода от 20.06.2014г. до 06.11.2014г. са начислени 230,05 евро, а за периода 30.06.2014г. до 06.11.2014г. - 193,93 евро.

С писмо от ФГВБ до адв. В., във връзка с ищцата е отговорено, че всеки влог, включително начислената лихва, към датата на решението на БНБ, участва пропорционално в алгоритъма за изчисляване на подлежащата на изплащане сума от ФГВБ, а за вземанията си над гаранцията, вложителите се удовлетворявали по реда на производството по несъстоятелност по Закона за банковата несъстоятелност, посочен е и размерът на гаранцията по чл.4, ал.1 ЗГВБ - 196 000 лв. , както и че ищцата се е разпоредила лично с влоговете си в размер на 102 838,95лв. на 04.12.2022г.

Съгласно писмо от дата 13.01.2022г. от директор "Оперативни дейности" при К., ищцата е била титуляр по двете банкови сметки, на основание сключените анекси, обсъдени по-горе. За депозитите на ищцата са посочени следните данни:на 06.11.2014г. е изпратена информация за подлежащата на изплащане сума в размер на 102838,95 към ФГВБ, в посочената сума се включват разпределени суми по сметките на ищцата както следва: от сметката в

щатски долари - 39 191,99, от сметката в евро - 20 797,38. Съдържат се и данни за лихвените проценти по двете сметки: по сметката в щатски долари 6,5% от 20.06.2014г. до 01.07.2014г. а в периода от 01.07.2014г. до 06.11.2014г. - 1,86%; по сметката в евро - за периода 20.06.2014г. до 01.07.2014г. - 6,50% и от 01.07.2014г. до 06.11.2014г. - 2,74%.

С писмо № 9891/16.03.2021г. на К., издадено също от директор Оперативни дейности при К., са предоставени банкови извлечения и лихвени листа за периода от 20.06.2014г. до 06.11.2014г. по сметките на ищцата. О представените извлечения се установява следното:

-видно от извлечението по сметката в щатски долари от 06.11.2014г. (л.232 от делото)- при начално салдо на същата дата 37 722,39 щатски долара, е взета счетоводна операция олихвяване със сумата 149,60, формирано е салдо 39 191,99 по кредита на сметката - вземане на ищцата, посочена е и втора счетоводна операция по дебита на сметката - прехвърляне на сума за изплащане към ФГВБ - сумата в размер на 39191,99, след което салдото по сметката е нула.

-видно от извлечението по сметката в евро от 06.11.2014г. (л.233 от делото)- при начално салдо на същата дата 20 004,67 евро, е взета счетоводна операция олихвяване със сумата 792,71, формирано е салдо 20797,38 по кредита на сметката - вземане на ищцата, посочена е и втора счетоводна операция по дебита на сметката - прехвърляне на сума за изплащане към ФГВБ - сумата в размер на 20797,38 след което салдото по сметката е нула.

Представени са към последното писмо и извлечения по двете сметки за начисляване на посочените лихви, в това число за смяната на лихвения процент - л. 234 и 235 от делото, в които изрично са посочени лихвените проценти, обсъдени по-горе за двата периода след 20.06.2014г., а именно:

1. По сметката в щатски долари при начално салдо 37 722,39 и лихвен процент 6,5% за периода от 20.06.2014г. до 01.07.2014г. за 11 дни са начислени 74,92 щатски долара, а в периода от 01.07.2014г. до 06.11.2014г. - при лихвен процент 1,86%; са начислени 243,62 щатски долара. В извлечението е посочена и лихва към 06.11.2014г. по тази сметка - 1469,60 евро

2. По сметката в евро - при начално салдо 20 004,67 и лихвен процент 6,5% за периода от 20.06.2014г. до 01.07.2014г. за 11 дни са начислени 39,73 евро, а в периода от 01.07.2014г. до 06.11.2014г. - при лихвен процент 2,74 % и 125 дни, са начислени 190,32 евро лихви. В извлечението е посочена и лихва към 06.11.2014г. - 792,71 евро.

От ищцата са представени също извлечения от банковите ѝ сметки, в това число за салдата и олихвяването за периода от 2012г. до 06.11.2014г. - л. 255- и 259 от делото, данните от които са взети предвид при изготвянето на заключението на вещото лице.

По искане на страните по делото са изслушани и приети основно и допълнителни заключения на вещо лице по съдебно-икономическа експертиза, като са дадени следните отговори на поставените въпроси:

1. За размерите на лихвените проценти по двете сметки на ищцата - установеното от вещото лице съвпада с данните от К. - описани по-горе. данните

2. Вещото лице е проследило детайлно олихвяването на сумите по двата

депозита на ищцата за различни периоди: от 01.01.2014г. до 19.06.2014г. и до 30.06.2014г., от 01.07.2014г. - 26.07.2014г., за периода от 01.07.2014г. до 25.07.2014г. и от 01.07.2014г. до 06.11.2014г., в това число при капитализиране на лихва към съответната дата , е дало изчисление за подлежащата на изплащане сума към 19.06.2014г., 30.06.2014г. , 26.07.2014г. 25.07.2014г. и към 06.11.2014г.

3.Подлежащите на изплащане суми според таблицата на стр.6 от последното заключение на вещото лице - лист 278 от делото по делозита в щатски долари при начално салдо начално салдо на 01.01.2014г. в размер на 37722,39 щатски долара, са както следва:

към 19.06.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 55 822,27 лв. при валутен курс лев/щатски долар 1,436, или 38873,45 щатски долара, в това число лихва 1151,06 щатски долара за периода 01.01.2014 г. до 19.06.2014г.

към 30.06.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 55 774,07 лв. при валутен курс лев/щатски долар 1,432, или 38948,37 щатски долара, в това число лихва 1225,98 щатски долара за периода 01.01.2014 г. до 30.06.2014г.

към 26.07.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 56752,57 лева при валутен курс лев/щатски долар 1,45523, или 38999,04 щатски долара, в това число лихва 1225,98 щатски долара за периода 01.01.2014г. до 30.06.2014г. и 50,67 щатски долара за периода 01.07.2014г. до 26.07.2014г. или общо лихвата е 1276,65 щатски долара.

към 25.07.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 56 749,74 лева при валутен курс лев/щатски долар 1,45523, или 38 997,09 щатски долара, в това число лихва 1225,98 щатски долара за периода 01.01.2014г. до 30.06.2014г. и 48,72 щатски долара за периода 01.07.2014г. до 25.07.2014г. или общо лихвата е 1274,7 щатски долара.

към 06.11.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 61 239,05 лева при валутен курс лев/щатски долар 1,56254 или 39191,99 щатски долара, в това число лихва 1225,98 щатски долара за периода 01.01.2014 г. до 30.06.2014г. и 243,62 щатски долара за периода 01.07.2014г. до 06.11.2014г. или общо лихвата е 1469,60 щатски долара.

4.Аналогично по сметката на ищцата в евро при начално салдо към 01.01.2014г. в размер на 16 949,67 евро, изчисленията при фиксиран валутен курс лев евро - 1,95583, са следните:

към 19.06.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 40226,67 лв. в това число лихва 562,90 евро за периода 01.01.2014г. до 19.06.2014г. или в евро - 20567,57 евро, като вещото лице при изчисленията е съобразило и движенията на парични средства по сметката през този период.

към 30.06.2014г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 55 774,07 лв. или 20 607,30 евро, в това число лихва 602,63 евро за периода 01.01.2014г. до 30.06.2014г.

към 26.07.2014 г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е

40381,81 лева или 20646,89 евро, в това число лихва 602,63 евро за периода 01.01.2014г. до 30.06.2014 г. и 39,50 евро за периода 01.07.2014г. до 26.07.2014г. или общо лихвата е 642,16 евро.

към 25.07.2014 г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 40387,81 лева или 20645,36 евро, в това число лихва 602,63 евро за периода 01.01.2014г. до 30.06.2014 г. и 38,06 евро за периода 01.07.2014 г. до 25.07.2014г. или общо лихвата е 640,69 евро.

към 06.11.2014 г. подлежащата на изплащане сума по тази сметка е 40676,61 лева или 20797,62 евро, в това число лихва 602,63 евро за периода 01.01.2014 г. до 30.06.2014 г. и 190,32 евро за периода 01.07.2014 г. до 06.11.2014 г. или общо лихвата е 792,95 евро.

5. В заключение, вещото лице е формирало извод, че към 06.11.2014 г. подлежащата на изплащане сума към 06.11.2014 г. е изчислена в размер на 101 915,66 лева, която включва

-61 239,05 лв. равностойни на 39 191,99 щатски долара, при курс 1,56254 за лев/щатски долар - официален курс на БНБ за тази дата

-40 676,61 лева, равностойни на 20 797,62 евро при курс на лева към еврото - 1,95583.

Също е видно - таблицата на лист 278/279 от последното заключение, че в тази сума се включват и начислените и капитализирани лихви.

6.Вещото лице е формирало извод, че разликата между неговите изчисления и сумата за ищцата, посочена в писмо от 30.11.2016 г. на К. - л.218 от делото за подлежащата на изплащане сума - 102 838,95 лв., формирани като сума от 39 191,99 щатски долара и 20 797,39 евро, се дължи на разликата в курса на долара, по който сумата е превърната в лева - 1,58609 лева /щатски долар.

7.По въпроса за разликата между законната и договорната лихва по двата депозита, вещото лице е дало изчисления в таблицата на лист 282 от делото, стр.9 от заключението: за периода 26.07.2014 г. - 05.11. и съответно до 06.11.2014 г. е съответно 2353,96 лв. и 2400,11 лв., като законната лихва е изчислена върху главница 102 838,95 лв., както е поставена от страните.

Ищцата сочи като основания за исковете си актове на БНБ и други институции, към исквата молба представя следните приети доказателство по делото:

-Прессъобщения на УС на БНБ от 17.06.2014г. и от 16.09.2014г.

На 17.06.2014г. БНБ заявява, по повод публикации и предположения в медиите за К., че следи ситуацията, разполага с информация, на базата на която категорично потвърждава, че банковата система, включително и К. е с висока ликвидност и капиталова адекватност и функционира нормално.

В прессъобщението от 16.09.2014г. се съдържат мотивите на решението на УС за продължаването на срока на особения надзор, данни за действията на квесторите и дадени предписания, за заявен интерес за оздравяване на К..

-Доклад за текущото състояние на К. от 25.07.2014г. , изготвен от назначените квестори – за текущото състояние на банката. В раздел 3.4. Ликвидност е посочено, че в резултат на засиленото теглене на средства от клиенти на банката и рязкото намаляване на наличните ликвидни активи, към 30.06.2014г., - в размер на 297 662 хил. лв. или 4,6 пъти по-малко Съгласно отчетът по Наредба 11 нетните входящи и изходящи потоци при

консервативен сценарии са отрицателни, за период на виждане до седем дни недостигът на входящи потоци бил в размер на 4 147 8326 хил. лв. Посочено е, че значителният недостиг на ликвидност е обусловен от структурата на привлечения ресурс- безсрочно привлечените депозити формирали 71,1% от общо привлечените средства, само спестовните депозити съставлявали повече от половината от целия привлечен ресурс и в исторически план месец юни 2014г. бил първият период, в който бил отчетен спад при този ресурс. С този доклад е направено предложение за цялостна оценка на активите и пасивите на К. с оглед достоверна информация за собствения капитал.

-Съобщение до медиите от 25.09.2014г. във връзка с открита процедура срещу България за допуснато нарушение на правото на ЕС – чл. 1, параграф 3 и чл.10 от директива 94/19/ЕО Директивата относно схемите за гарантиране на депозити, както и неспазване на принципа за свободно движение на капитали. Тази процедура впоследствие е закрыта без да бъде образувано производство по реда на чл.258 ДФЕС за нарушение срещу българската държава.

-Писмо от 01.08.2014г. от Д. Фул от страна на Европейската Комисия и отговор от българска страна от министъра на финансите и управителя на БНБ от дата 11. 08.2014г.

-Препоръка към БНБ и ФГВБ относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19/ЕО от 17 октомври 2014г., издадена от Европейския банков орган. Тази препоръка е предмет на отправеното преюдициално запитване по делото,като е обявена с решението по делото C501/18 на СЕС за невалидна.

-Мотивите към проекта на Закон за гарантиране на влоговете в банките. На страница последна от мотивите е посочена процедурата за нарушение № 20142240 по отношение неизпълнение на задълженията, произтичащи за Република България съгласно чл.1, пар.3 и чл.10, пар. 1 първа алинея от Директива 94/19/ЕО и по отношение неспазване на чл.63 ДФЕС,поради което посочената директива трябвало да бъде транспонирана в най-кратък срок.

Ответникът БНБ се е позовал на следните на БНБ:

-Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ, допълнено с Решение № 74/22.06.2014г., за поставянето на К. под специален надзор и налагането на ограничения, със срок на действие три месеца.

-По Протокол № 14 от заседание на УС на БНБ на дата 30 юни 2014г., прието Решение №82, с което считано от 01.07.2014г. се намаляват лихвените проценти по депозити в К. до средния им пазарен размер в съответствие с приложение към решението. Изменението на лихвените проценти по депозитите е взето предвид от вещото лице при изготвянето на заключението.

-По Протокол №16 от заседанието от 31 юли 2014г. на УС на БНБ, с Решение № 94 е приет доклада за текущото състояние на К., представен от квесторите,

-По Протокол №23 от 16 септември 2014г. от заседание на УС на БНБ, с Решение № 114 е удължен срокът на специалния надзор на К., дадени са указания на квесторите.

-По Протокол № 27/06.11.2014 г. от заседание на УС на БНБ, е взето Решение №138, с което е отнет лиценза за извършване на банкова дейност на К., на

основание чл.36, ал.2, т.2 от ЗКИ –поради неплатежоспособност в хипотезата на отрицателна величина на собствения капитал и извода, че контролните и ръководни органи на банката са прилагали порочни банкови и бизнес практики, представяли са неверни и подвеждащи банкови отчети. Обсъдени са предприетите от БНБ действия, изводите за капиталовата адекватност се основават на заключението на одиторите за обезценяване на активи в конкретен размер, потвърдено от паралелна проверка на инспектори на БНБ в доклад от 27.10.2014г., данните от финансовите и надзорни отчети към 30.09.2014г. и правилата на Регламент (ЕС) 575/2013г. Взети били предвид и погасените задължения по договори за цесия и волеизявления за прихващания към 31.10.2014г. Формиран е извод, че К. не отговаря на капиталовите изисквания по чл.92, §1 от Регламента, в това число за съотношенията между различните класове капитал.

Ответникът е представил към отговора и са приети следните доказателства:
- „Основни принципи за ефективен банков надзор (Б. основни принципи)“ от септември 2012г., приети от Б. комитет за банков надзор, конкретно относно принцип 2 „Независимост, отчетност, ресурсна обезпеченост и правна закрила на надзорниците. В точка 9 от този принцип се съдържа изискване, законите да осигуряват на надзорния орган и неговите служители защита от съдебни иски за добросъвестни действия и/или бездействия при добросъвестно изпълнение на задълженията им, изисква се и адекватно ниво на защита за разноските.

-Съобщение до медиите от 30.06.2014г. на Европейската комисия, според което на 29 юни 2014г. Комисията, по искане на българската държава от същата дата, е одобрила условията за държавните помощи - схема за подкрепа на ликвидността в полза на българските банки, представено е и писмо от 29.06.2014г. на Европейската комисия във връзка с искането на България за одобряване на схемата за такава помощ. В съобщението се посочват и събитията около К. от 20 юни 2014г., както и, че за да успокоят вложителите и потвърдят ангажираността си с банковата система, българските власти са решили да предоставят на сектора необходимата ликвидност.

-Решение № 61/18.11.2014г. на УС на ФГВБ, с което освен другото се определя начална дата на изплащане на гарантираните влогове и пресъобщение на фонда за това.

Правни съображения и изводи на съда

По правното основание на иска:

В исковата молба е посочено конкретно правно основание на исковата претенция – чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Ищцата претендира вреди от нарушение на правото на ЕС. Съгласно даденото тълкуване по т.6 от диспозитива на решението по преюдициално дело C-501/18, настоящият съд не е длъжен да квалифицира служебно исковата претенция като такава по чл.4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз, „стига приложимите разпоредби на националното право да не са пречка този съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на Съюза в подкрепа на този иск.

Съгласно чл.203, ал.3 АПК, нова разпоредба, приета с ДВ брой 94/2019г., по реда на тази глава – Глава единадесета „Производства за обезщетения“ по АПК, се разглеждат и исковите за обезщетения за вреди причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, като за имуществената отговорност и за допустимостта на иска се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на ЕС. По реда на производството за обезщетения по АПК, се разглеждат и исковите за обезщетения за вреди, причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз, като за имуществената отговорност и за допустимостта на иска се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на Европейския съюз - чл.203, ал.3 АПК.

Отговорността на държавата за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия при или по повод административна дейност, съответства на отговорността, уредена по правото на ЕС в чл.340, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз. По силата на същата разпоредба, в случай на извъндоговорна отговорност Съюзът в съответствие с основните принципи на правото, които са общи за държавите членки, е длъжен да поправи вредите, причинени от неговите институции или служители при изпълнението на техните задължения.

Следователно, приложимите разпоредби на националното право не са пречка настоящият съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на ЕС, като при разглеждането съдът следва да приложи стандартите за извъндоговорната отговорност на ЕС.

Извъндоговорната отговорност по правото на ЕС за вреди се подчинява на определени условия, установени чрез тълкуване на правото на ЕС от Съда на ЕС, най-общо следните:

А. По допустимостта на иска:

Според практиката на Съда, с оглед на гарантиране на правната сигурност и на доброто правораздаване, за да са допустими исковата молба или жалбата, е необходимо съществените правни и фактически обстоятелства, на които те се основават, да следват поне обобщено, но по логичен и разбираем начин от текста на самата искова молба или жалба. По-конкретно, за да бъдат изпълнени тези изисквания, искова молба или жалба, целяща поправяне на вреди, за които се твърди, че са причинени от институция на Съюза, трябва да съдържа данни, които позволяват да се определят действията на институцията, на които ищцата или жалбоподателят се позовава срещу нея, причините, поради които той счита, че съществува причинно-следствена връзка между тези действия, и вредата, която твърди, че е понесъл, както и характерът и размерът на тази вреда (вж. решение от 7 октомври 2015 г., Accorinti и др./ЕЦБ, -79/13, EU:T:2015:756, т. 53 и цитираната съдебна практика).

Б. По основанията, въз основа на които е допустимо да бъде ангажирана извъндоговорната отговорност за вреди по правото на ЕС :

1. Съгласно постоянната съдебна практика за ангажирането на извъндоговорната отговорност на Съюза за неправомерно поведение на неговите органи, по смисъла на горепосочената разпоредба, трябва

кумулятивно да са налице три условия, а именно неправомерност на поведението, в което се упреква институцията, наличие на вреда и на причинно-следствена връзка между твърдяното поведение и претендираната вреда – така решенията по делата Bergadem и Gouri/Комисия, C-35/98P, EU:C:2000:361, т.39-42, FIAM и др./Съвет и Комисия, C-120/06P и C-121/06P, EU:C:2008:476, т.106 и т.164-166; Evropaiki Dynamiki / Комисия, T-297/12, EU:T:2014:888, т.28.

2. Също според съдебната практика, условието неправомерното поведение на институция, изисква да е установено достатъчно съществено нарушение на правна норма, която има за цел да се предоставят права на частноправни субекти – така решенията по делата Bergadem, т.42-43 и FIAM, т.173, цитирани по-горе.

3. Единствено неправомерно поведение на институция, което води до подобно достатъчно съществено нарушение, може да ангажира отговорността на Съюза. Решаващият критерий, за да се приеме, че нарушението на правото на Съюза е достатъчно съществено, е наличието на явно и сериозно несъблюдаване от институция на границите, които са наложени на нейното право на преценка – така решението по делото Bergadem, т.43 цитирано по-горе. Според Съда на ЕС, режимът в областта на извъндоговорната отговорност на Съюза взема предвид по-конкретно сложността на ситуациите, които трябва да се уредят, трудностите, свързани с прилагането или тълкуването на правните текстове, и по-специално свободата на преценка, с която разполага авторът на оспорвания акт – така решенията по делата Bergadem, т.40, цитирано по-горе, Комисия /Samag и Tico, C-312/00 P, EU:C:2002:736, т.52; Комисия/F. M., C-472/00, EU:C:2003:399, т.24.

4. По отношение на условието за наличие на вреда, отговорността на Съюза може да бъде ангажирана само ако ищцата наистина е претърпял „реална и сигурна“ вреда. В тази връзка ищцата е длъжен да представи убедителни доказателства пред съда на Съюза, за да се установят наличието и размерът на подобна вреда (така в решенията по делата SELEX Sistemi integral / Комисия, C-481/07P, EU:C:2009:461, т.36; Idromacchine и др./Комисия, T-88/09, EU:T:2011:641, т.25.

5. Що се отнася до условието за наличие на причинно-следствена връзка, то е изпълнено, когато съществува непосредствена връзка като между причина и следствие между допуснатата от въпросната институция неправомерност и претендираната вреда — връзка, която ищцата трябва да докаже. Съюзът може да носи отговорност само за вреди, произтичащи достатъчно пряко от неправомерното поведение на съответната институция – решението по делото Yedaç Tarım ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret/Съвет и Комисия, C-255/06, EU:C:2007:414, т.61.

Основанията за отговорност за вреди от нарушение на правото на ЕС са припомнени и по т.113 от решението по преюдициално дело C-501/18 от Съда на ЕС: "увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно: предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от

частноправните субекти вреди."

Що се касае до допустимостта на процесния иск, относно изискването вредата да е действителна и сигурна, във връзка с отговора по т.5 от диспозитива на решението по преюдициално дело C-501/18 Съдът на ЕС, във връзка с иск като процесния - т.124 -126 от решението, Съдът на ЕС е попосочил, че тъй като обезщетението за вреди на частноправни субекти от нарушения на правото на Съюза трябва да бъде равностойно на претърпяната вреда, така че да осигури ефективна защитата на правата им, националните съдилища имат основание да следят за това защитата на гарантираните от правния ред на Съюза права да не води до неоснователно обогатяване на оправомощените лица (т.125 от цитираното решение). Съдът припомня в т.126 от решението, че правото на обезщетение за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушения на правото на ЕС, следва да дава възможност за предявяване на иск за отговорност, основаващ се на настъпването на непосредствено предстоящи и предвидими в достатъчна степен на сигурност щети, дори ако точният размер на увреждането все още не може да бъде изчислен.

Що се касае до условието по националното право, актовете на БНБ, от които ищцата счита, че търпи вреди, да са отменени като незаконосъобразни по предвидения за това ред - чл.204, ал.1 АПК, при идентични обстоятелства, като тези на ищцата по делото - вложителите нямат правен интерес да ги оспорват и същите са влезли в сила, по същото преюдициално дело по т.120 от решението и от отговора по т.5 от диспозитива е дадено тълкуване, че подобно условие може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, когато на практика няма възможност за отмяната на действието или бездействието, от което са настъпили вредите или тази възможност е силно ограничена и следователно не е разумно да се налага такова условие на увреденото лице.

На основание отговорът по т. 5 от диспозитива на решението по преюдициално дело C-501/18, доколкото ищцата твърди конкретен размер на вредите, представляващ нейно безспорно вземане от кредитна институция, както и даденото тълкуване за недопустимост на изискването актовете на БНБ, от които се твърди, че произтичат вредите да са отменени по надлежния ред, то искът следва да се приеме за допустим.

1.Видно от решението на БНБ за поставянето на К. под особен надзор, същото е обосновано с чл.115, ал.2, т. 2 и т.3 от ЗКИ в относимата редакция, които разпоредби определят в кои случаи се счита, че е налице опасност от неплатежоспособност на банка: по т.2, когато ликвидните активи по преценка на БНБ няма да бъдат достатъчни за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост; по т. 3 – банката не е изпълнила в срок едно или повече изискуеми задължения към своите кредитори.

2.В случая на 20.06.2014г. ръководството на банката е декларирало пред БНБ спиране на плащанията и на всички банкови операции поради изчерпване на ликвидност. Тези обстоятелства попадат в предвиденото по чл.115, ал.2 ,т.2 и т.3 ЗКИ в относимата редакция преди ДВ брой 62/2015г. и сочат, че към 20.06.2014г. самото ръководство на К. е преценило, че същата е

неплатежоспособна.

3. Данните, че ръководството на К. е информирало БНБ на 20.06.2014г., че поради изчерпване на ликвидността са преустановяване на разплащанията и всички банкови операции, както и останалите обстоятелства, са повторени в мотивите на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност на К. от 06.11.2014г., както и в подробен доклад на БНБ до Народното събрание, представен през 2014г. Същите съдът приема за установени по делото, основани на доказателствата, представени от ищцата, които са и публично оповестени на сайта на БНБ.

4. С Решение №1443/03.07.2015г. по т.д.[ЕИК] г. на Софийски апелативен съд, е определена датата 20.06.2014г. като начална датата на неплатежоспособността на К.. Решението на съда по този въпрос е задължително. Макар и посоченото установяване да е извършено впоследствие, то на 20.06.2014г. няма данни, че е било възможно да се приеме каквато и да е степен на платежоспособност на банката.

На първо място, видно от данните в решенията на БНБ, обобщени в последното за отнемането на лиценза на К., на 20.06.2014г., ръководството на К. е информирало БНБ за изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видове банкови операции. На 20.06.2014г. в 11:40ч. било получено искане от ръководството на К. за поставяне на банката под специален надзор, на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 ЗКИ, обръща се внимание, че при направено такова искане БНБ била задължена по закон да наложи специален надзор. Още преди да бъде издадено Решение № 73/20.06.2014г., на УС на БНБ, ръководството на К. е разпоредило спиране на разплащанията и на всички видове банкови операции поради изчерпана ликвидност. В конкретната ситуация с К. към 20.06.2014г., УС на БНБ очевидно не е имал нито правна нито фактическа възможност за различна преценка от тази на ръководството на търговската банка да спре плащанията и всички видове банкови операции за втори път – чрез разпореденото с решението „спира за срок от три месеца изпълнението на всички задължения“ на К. и „ограничава дейността на банката, като ѝ забранява да извършва всички дейности съгласно лиценза за извършване на банкова дейност.“ Обстоятелството, че К. е в неплатежоспособност към 20.06.2014г., е установено и с решението на съда по несъстоятелността, както се посочи по-горе.

От изложеното следва, че към 20.06.2014г. К. е имала недостиг на ликвидност, тъй като поради медиен натиск, непосредствено преди тази дата, от банката са изтеглени значителни средства. Разрешаването на достъпа до депозитите на вложителите макар и частичен, е зависело от осигуряването на ликвидност. Също е видно, че са предприемани редица мерки за осигуряване на ликвидност от страна на К., в това число от държавата, но не е постигнат консенсус между политическите партии, от акционери и от инвеститори, но без резултат.

За преценката на съда, по т. 4 от цитираното решение на СЕС, дали мярката за временно преустановяване на плащанията от страна на К. с решението на УС на БНБ от 20.06.2014г. съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите, сред

които и ищцата по делото, и дали се зачита основното съдържание на това право, на първо място следва да се вземе предвид, че ищцата е получила влоговете си в К. изцяло, тъй като общият им размер е под 196 000 лева – максималният гарантиран размер. Ищцата не е кредитор в производството по несъстоятелност и няма други вземания от К.. В казуса по делото въпросът се свежда единствено до това дали ищцата има право на обезщетение за имуществени вреди ,поради бездействието на УС на БНБ да издаде решение за неналичност на депозитите на вложителите в К.. Следователно, с решението на УС на БНБ за поставянето на К. под особен надзор и ограничаването на плащанията, не е допуснато нарушение на правата на собственост на ищцата, гарантирани с чл.17 от Хартата за основните права на ЕС.

По основаниято за вредите – незаконосъобразно бездействие на БНБ, означава съдът да отговори на първо място на въпроса дали УС на БНБ е имал компетентност да издаде акт за установяване на неличността на депозитите в кредитна институция, на основание чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2014/ 49

Ответникът претендира, че такава компетентност не е изрично предвидена по националното право, нито е регламентирано понятието „неналичен депозит“, спрямо кредитните институции през исковия период УС на БНБ имал само надзорни правомощия. Ищцата претендира, че УС на БНБ има компетентност да издаде акт на основание нормата на директивата – за неналичност на депозитите, което обосновава с възложените публично-правни функции на БНБ. На основание този набор от функции, ищцата счита, че БНБ е компетентният орган по чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2014/ 49.

По въпроса дали БНБ е компетентният орган да установи неналичност на депозити в кредитна институция, СЕС е дал следните насоки:

1.В Решение от 4 октомври 2018 г. по Дело C-571/16, К., ECLI:EU:C:2018:807

-По т. 2 от диспозитива на решението – за установяване на депозитите с изричен акт, без да се извежда от други актове като решение за поставяне под специален надзор: „2. Член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което Корпоративна търговска банка е поставена под специален надзор, нито презумирана въз основа на обстоятелства като тези в главното производство.“

-По т. 71 от мотивите, формирали отговорът на този въпрос СЕС е посочил, че член 1, точка 3 подточка i) от Директива 94/19 само посочва обстоятелствата, при които компетентните органи са длъжни да установят, че депозитите са неналични. С отговорът на първи въпрос по същото решение, че установяването на неналичността на депозитите не зависи от неплатежоспособността на КИ и от отнемането на нейния банков лиценз, и отклоняването от предвидените в тази разпоредба срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитна институция да бъде поставена под специален надзор.

2. В Решение от 25 март 2021 г. по Дело C-501/18, БТ, ECLI:EU:C:2021:249

-По т. 63 от решението, са обобщени съображения по делото К., относими към установяването на неналичност на депозити:

„63.Както изрично следва от текста на член 1, точка 3, подточка i), първа алинея от Директива 94/19, необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и изискуем, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи (...). Освен това максималният петдневен срок, даден на компетентния орган, за да изпълни безусловното и достатъчно точно задължение да установи неналичността, е съгласно самия член 1, точка 3, подточка i), втора алинея от тази директива императивен и никаква възможност за дерогиране на този срок не е предвидена в някоя от останалите разпоредби на посочената директива (...). Така от текста на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 следва, че тази разпоредба предвижда безусловно и достатъчно точно задължение, поради което предоставя права на частноправните субекти, и следователно съдържа норма с директен ефект (.....).“

-По т. 64 от решението, са посочени депозитите, които следва да бъдат взети предвид при преценката за неналичен депозит

„66. (...),депозитът, който не е дължим, нито платим, съгласно приложимите закони и договорни условия, не може да се взема предвид от компетентния орган, за да се установи неналичност на депозитите по смисъла на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, но същевременно, от момента, в който компетентният орган установи неналичността на депозитите в съответната кредитна институция, такъв депозит трябва да се разглежда, по силата на същата разпоредба, като подлежащ на изплащане депозит.“

-По т. т. 62 от решението по дело C-501/18 на СЕС са припомнени условията по член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, определящи установяването на неналичен депозит: понятието „неналичен депозит“ по смисъла тази директива означава „депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно [законовите] и договорни условия, приложими към него“, когато не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила дължими и изискуеми депозити, компетентни органи са установили, че по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, тази „кредитна институция изглежда неспособна за момента [...] да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи“.

Преценка на настоящия съд по спорния въпрос за компетентността на УС на БНБ Съгласно в относимата редакция към октомври 2014г., съгласно указанията на СЕС, идентично и към юни 2014г., член 36, ал.2 ЗКИ предвижда, че : „(2) Българската народна банка задължително отнема издадения лиценз на банка поради неплатежоспособност, когато:

1.не изпълнява повече от 7 работни дни свое изискуемо парично задължение,

ако това е пряко свързано с финансовото състояние на банката и по преценка на БНБ не може да се очаква изплащане на изискуемите парични задължения в приемлив период от време, или

(3) Решението по ал. 2 се взема от БНБ до 5 работни дни от установяване на неплатежоспособността.“

Срокът за вземане на решението и невъзможността за изплащане на задълженията в близък / приемлив период от време, връзката на невъзможността за плащане с финансовото състояние на банката, като условия по директивата и националната норма съвпадат. Не съвпадат условията, свързани с неизпълнението на паричното задължение, които следва да бъдат преценени.

-условието по чл. 36, ал.2 т.1 ЗКИ - неизпълнение на изискуемо парично задължение повече от 7 дни,

-неизпълнение съгласно законовите и договорни условия, приложими към него (депозита), с уточнението, че се касае за всички изискуеми депозити.

В случая националният законодател е установил минимален срок на неизпълнение – повече от 7 дни, какъвто срок не е предвиден в директивата. Съществуването на такъв срок би означавало, че вложителите следва да търпят предвидено в закона неизпълнение от страна на банката, тъй като едва тогава започва да тече срок от 5 дни за вземане на решението за отнемане на лиценза. Съществуването на минимален срок на неизпълнение – „не по-малко от 7 дни“, противоречи на изискването по директивата компетентният орган да установи неналичността на депозитите възможно най-скоро и не по-късно от 5 дни след като се е уверила за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити.

Изискването по националното право вложителите да търпят най-малкото 7 дни неизпълнение от страна на банката, не транспонира условие по директивата, опорочава изискването за срока по директивата, в който следва да се установи неналичността – т. 60 и 61 от решението по делото К..

Следователно, решението, което УС на БНБ е компетентен да приеме по чл.36, ал.2, т.1 ЗКИ, не съответства на актът, който компетентният орган следва да издаде за да установи неналичност на депозити в банка, съгласно член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19.

В т.99 от решението по делото К. съдът е посочил, че свободата на преценка, която член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 оставя на държавите членки, е във връзка с определянето на органа, компетентен да установява неналичността на депозитите, а на последния – свобода на преценка във връзка с определянето на финансовото положение на съответната кредитна институция. Всички останали условия, свързани с определянето на неналичността на депозитите са установени в разпоредбата на директивата.

Що се касае до въпроса дали УС на БНБ има компетентност по националното право да установи неналичността на депозитите, на основание нормата на директивата, отговорът според настоящият съд следва да бъде положителен, но по съображения, различни от издаването на актове и възложени правомощия, свързани с установяване на неплатежоспособност или прилагането на мерки за специален надзор спрямо кредитни институции,

които са неотнормирани, според приетото от СЕС в цитираните две решения, в това число,

На първо място, БНБ е единственият орган към 20.06.2014г., на който законодателят е възложил правомощие да защитава интересите на вложителите в банките. Така съгласно чл. 2, ал.6 от Закона за БНБ: "Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите." Действително, в националното законодателство не е предвидено изрично УС на БНБ да издаде решение за установяване на неналичността на депозитите, нито понятието „неналичен депозит“. Обаче в чл. 16, в "т. 17. разглежда и решава други въпроси от дейността на банката." Тази разпоредба урежда така наречената "имплицитна" или "подразбираща се компетентност", която в правото на ЕС е установена с решението на Съда на ЕС по делото AETR, тоест, възложената компетентност предоставя на съответната институцията и правомощието да предприема всички действия и актове, необходими за постигането на целта, заради която е предоставена съответната компетентност.

От правото на ЕС и с цел защита на вложителите произтича задължение за издаването на решение за неналичност на депозитите, като без съмнение, на основание предоставената компетентност по чл.2, ал.6 ЗБНБ, УС на БНБ е органът, който е следва да разгледа и реши дали в конкретната ситуация с К. следва да бъде издадено решение по чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19. Такова решение не е издадено.

Възникнало ли е обаче задължението за издаването му за УС на БНБ, на основание обстоятелствата за К. АД (н) за спрени плащания, установени още на 20.06.2014г. поради липса на ликвидност. В случая установяването, че съответната кредитна институция е неспособна да изплати депозита, е установено от органи на самата банка, за което е информиран УС на БНБ на 20.06.2014г. Обстоятелството, че не съществува близка перспектива да се изплати депозита, също е възможно да бъде по преценка на органи на кредитната институция. Видно от доклада на квесторите - на първата страница е обсъдено състоянието на банката при встъпването на квесторите в длъжност. Посочено е следното:

1."На 20 юни 2014г. с писмо с вх. № 77699 до БНБ представителите на К. АД внасят искане К. АД да бъде поставена под специален надзор. Искането е обосновано с предизвикана загуба на доверие, масова паника сред вложителите и проблеми с ликвидността, което предизвиква затруднения в изпълнение на паричните задължения към вложителите. С последващо писмо с входящ номер 77778 от същата дата К. уведомява БНБ, че К. АД е преустановила разплащанията и всички банкови операции."

2.Забраната за извършването на всички банкови операции, с Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ, е постановено за срок от 3 месеца . Този срок представлява и положителен отговор на въпроса за преценката на БНБ, че не съществува близка перспектива К. АД (н) да изпълнява задълженията си за плащане. Допълнителен аргумент в тази насока са цитираните по-горе данни от мотивите на решението на УС на БНБ за удължаването на срока на особения надзор - банката продължавала да изпитва остър недостиг на

ликвидност за възстановяване на банковата дейности за изпълнение на задълженията си към депозантите и другите кредитори. Тези задължения са общо в размер на 6 227 521 хил. лв. към м. септември 2014г. ". Тази констатация е направена след като преди това УС на БНБ е разрешило операции, които могат да подобрят ликвидността - като операции за погасяване на задължения към банката.

3.Следователно, УС на БНБ е разполагал с всички данни да определи депозитите в К. като "неналични" още на 20.06.2014г. Видно от точка 109 от решението по делото К. на СЕС : При анализа на обстоятелствата по главното производство обаче се установява, че след като е уведомена от К. за нейните финансови затруднения и проблеми с ликвидността, БНБ я поставя под специален надзор заради опасност от неплатежоспособност и решава да преустанови всички плащания и операции на К.. Така надзорните мерки по отношение на К. свидетелстват за съмненията, които БНБ е изпитвала, предвид финансовото положение на К., относно способността ѝ да изплати депозитите в кратък срок. Освен това решението на БНБ за преустановяване на плащанията и операциите на К. е пречатвало последната да изплати депозитите.

По силата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 БНБ разполага с определена свобода на преценка, за да установи дали депозитите в кредитна институция са неналични, тази свобода на преценка се упражнява в определена рамка. Ако условията, посочени в член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 са изпълнени, компетентният национален орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични

Второто изречение на чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 определя задължението и срокът за издаването на решението за установяването на неналичните депозити. Относима е действащата редакция, приета с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока за изплащане, според която в член 1, точка 3, подточка i) втората алинея се заменя със следното:

„Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми; “.

Следователно, най-късно до 25 юни 2014 г. включително, за УС на БНБ, на основание чл.16, т.17 ЗБНБ във връзка с чл.2, ал.6 от същия закон, е възникнало задължение и е следвало да издаде решението за установяването на неналичността на депозитите, на основание условията, предвидени в чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19.

Не може да бъде възприета тезата на ответника, че не е предвидено правомощие на УС на БНБ да установява неналичността на депозити в кредитна институция на основание защита на потребителите. След като чл.16, т.17 ЗБНБ предвижда общо правомощие за УС на БНБ да издава и други, извън изрично изброените решения, но свързани с дейността на банката, то самият законодател не е ограничил компетентността на УС на

БНБ само до изрично и изчерпателно изброени в тази разпоредба, което не нарушава принципа за законоустановеност на правомощията на националната централна банка. Препращането от законодателя към дейността на банката позволява във всеки конкретен случай да се прецени има ли предоставена компетентност да издаде конкретен акт.

В случая чл.16, т.17 от ЗБНБ е правното основание за издаването на решение от УС на БНБ, по задължение, произтичащо от правото на ЕС, свързано с дейността на банката. Безспорно националното право определя, че дейността на банката включва защитата на вложителите - чл.2, ал.6 ЗБНБ, а чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14/ЕО, предвижда задължение за издаването на решение в защита на вложителите.

Следователно, при обстоятелствата за К. към 20.06.2014г., с оглед защита на вложителите в К. като е имал задължение да издаде, но не е издал изрично решение по чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14/ЕО, УС на БНБ е осъществил незаконосъобразно бездействие, в нарушение на норма по правото на ЕС, която без съмнение предоставя права на частноправни субекти - вложителите в кредитна институция.

В случай, че такова решение е издадено, съгласно приетото по т. 69 от решението по делото БВ, и вложител, чийто депозит не е нито дължим нито изискуеми, съгласно приложимите закони и договорни условия, може да претендира изплащане на гарантирания депозит.

В случая чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 е транспониран неправилно, тъй като националното право определя, че само от решението за отнемането на банковия лиценз на кредитна институция и в определен срок от издаването му, националната схема за гарантиране на депозитите - ФГВБ, има задължение да започне изплащане (т.70 от решението по делото БВ, С-501/18 на СЕС).

Съгласно приетото по т. 71 от решението по делото БВ, С-501/18 на СЕС, когато от гледна точка на съдържанието си разпоредбите на директивата са безусловни и достатъчно точни, частноправните субекти могат пред националните съдилища да ги противопоставят на държавата, ако тя не ги е транспонирала или транспонирането е неправилно. С второто изречение от същата точка, съдът обаче посочва, че ако разпоредбите на директива са безусловни и достатъчно точни, частноправните субекти могат да ги противопоставят не само срещу държава членка и на всички органи от нейната администрация, но и на лица, които се отличават от частноправните субекти и трябва да бъдат приравнени на държавата било защото са публичноправни юридически лица, коти оса част от държавата в широк мисъл било защото са контролирани и зависими от публичен орган, било защото са натоварени от такъв орган да изпълняват задача в обществен интерес и за тази цел са им възложени изключителни правомощия.

На УС на БНБ са възложени изключителни правомощия, както по отношение на кредитните институции, така и по отношение на паричната политика и системите за плащане, така и по отношение на защитата на вложителите. Без съмнение, неправилното транспониране на чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, има връзка с дейността на УС на БНБ - чл.2, ал.6 ЗБНБ и

поради това може да бъде противопоставено, ищцата е допустимо да се позове на разпоредбата на директивата срещу УС на БНБ за да търси отговорност за вреди от нарушение на правото на ЕС.

От цитираната съдебна практика на СЕС е безспорно, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, който определя условията за установяването на неналичност на депозитите, е норма от правото на Съюза, която има за предмет предоставянето на права на частноправните субекти, а целта на Директива 94/19 е да се защитят вложителите. Също установяването на неналичността на депозитите се отразява пряко върху правното положение на вложителя, тъй като задейства механизма за гарантиране на депозитите и съответно изплащането на същите на вложителите.

Също условието за наличие на достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите, които са наложени на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание - решение от 5 март 1996 г., *V. du pêcheur и Factortame*, C- 46/93 и C- 48/93, EU:C:1996:79, т. 56, са по-конкретно:

- степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма,
- обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи,
- извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото,
- умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институцията на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики.

При преценка на посочените обстоятелства следва, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, е достатъчно ясна и безусловна, като оставя на държавите членки само свобода на преценка във връзка с определянето на органа, компетентен да установява неналичността на депозитите, а на последния - свобода на преценка във връзка с определяне на финансовото положение на кредитната институция. При тези обстоятелства, нито се касае до грешка, нито до извиним характер на нарушението от страна на УС на БНБ. Най-малкото, видно от мотивите на определението на съда за отправянето на преюдициалното запитване от АССГ, въз основа на което е образувано преюдициално дело C-501/18 на СЕС – Определение № 4534/17.07.2018г., по адм.д. 2760/2016г. на АССГ, е имало кореспонденция между Комисията и БНБ именно с цел българската държава чрез компетентните органи да предостави достъп до депозитите на вложителите в К. и е открита процедура за нарушаване на правото на ЕС. Въпреки това, БНБ е настоявала, в това число и в прессъобщенията до обществеността, представени по делото, че следва да се направи ясна оценка на качеството на активите и на капиталовата адекватност на К. за да бъдат взети обосновани решения за бъдещето на банката и банковата група К.. Тази позиция няма нищо общо със задължението да бъде предоставен достъп до депозитите на вложителите, произтичащ от правото на ЕС. Като последица от посоченото поведение, е

формирана практика в разрез с правото на ЕС, но българската държава чрез последващи законодателни изменения, е транспонирала правилно директивата, поради което е преустановена за в бъдеще възможността от подобно поведение. Затова свидетелстват мотивите към законопроекта за Закон за гарантирането на влоговете в банките, действащ понастоящем, в които мотиви освен другото е посочена и процедурата за нарушение № 2014/2240 по отношение неизпълнение на задълженията, произтичащи за Република България съгласно чл. 1, параграф 3 и чл. 10 параграф 1, първа алинея от директива 94/19/ЕО.

При така изложеното, по делото се доказаха първите две предпоставки за ангажирането на отговорността на държава-членка за вреди от нарушение на правото на ЕС, а именно:

1.от УС на БНБ е допуснато нарушение на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 - норма по правото на ЕС, която предоставя права на частноправните субекти - вложители в кредитна институция, поради което ищцата в качеството си на вложител, е допустимо да се позове на нарушението срещу БНБ пред съда и да търси отговорност за вреди от нарушението.

2. Нарушението е достатъчно съществено.

По третото условие - претърпяната вреда от нарушението, претендирана от ищцата - в размер на законната лихва за определен период, да е в пряка причинна връзка с нарушението на правото на ЕС, съдът съобрази следното:

По третото условие - претърпяната вреда от нарушението, претендирана от ищцата - в размер на законната лихва за определен период, да е в пряка причинна връзка с нарушението на правото на ЕС, съдът съобрази следното:

Този въпрос се свежда до преценката дали е допустимо ищцата в качеството му на вложител в К. да претендира заплащането на законната лихва като обезщетение от установеното незаконосъобразно бездействие на УС на БНБ, тъй като ищцата нито претендира не изтъква данни в исковата молба или уточнение към нея, освен съображението, че по общо правило за забавено изпълнение на парично задължение се дължи законната лихва.

В т.49 от мотивите на решението по преюдициално дело C-501/18 и т.1 от диспозитива му е посочено, че член 7, параграф 6 от Директива 94/19 следва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до определения в член 7, параграф 1а от тази директива размер. В т. 53 – 57 от решението е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено в решението, че както следва от 24 съображение от преамбюла ѝ, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и

признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсирането или защитата на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, защото директивата не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи.

Следователно, по правото на ЕС отговорността на държавите членки към вложителите в кредитни институции е уредена единствено в чл.7 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 11 март 2009 година, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година. Тази отговорност не предвижда задължение за лихва при забавено изплащане на гарантираните депозити от съответната схема. Идентично, по националното право ищцата няма право на законна лихва като обезщетение за забавено плащане на гарантирания размер на депозита му от ФГВБ, поради изричната забрана за това по националното право, въведена с чл. 24, ал.2 от ЗГВБ от 1998г. (отменен) в сила към фактите по делото. Съгласно първата алинея от разпоредбата, фондът се суброгира в задълженията на банките към вложителите, но втората алинея предвижда, че Фондът не дължи лихви.

От страна на ищцата се претендира сумата от **4 526,98лв.-** обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл.86, ЗЗД. На основание, че съгласно чл.7, параграф 1, от Директива 94/19 ЕО, вложителят има право да получи гарантирания размер на депозита се извежда, че всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и може да породя претенция за заплащане на закъснителни вреди. В случая за държавата било възникнало парично задължение, което не било изпълнено в срока, предвиден в директивата, а при неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги имал право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата.

Следва да се подчертае, че предвиденото за законната лихва по чл.86, ал.2 ЗЗД, съответства на Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки, която съгласно чл. 1 се ограничава до борбата със забавата на плащане по търговски сделки и се прилага за всички плащания, извършвани като възнаграждение за търговски сделки - параграфи 1 и 2 от разпоредбата, прилага се и за свободните професии, но не и за потребителите на услуги, каквито са клиентите на търговските банки – потребители на финансови услуги. Понятието търговски сделки, дефинирано в член 2, параграфи 1 и 3 определя търговски сделки само като такива между предприятие, или предприятия и държавни органи, които водят до доставка на стоки или предоставянето на услуги, а предприятие означава всяка организация, различна от публичен орган, участваща в упражняването на независима икономическа или професионална дейност, дори когато тази дейност се упражнява само от едно лице. Откриването на сметка за депозит

срещу лихва не съставлява независима икономическа дейност за кредитната институция. Видно от съображение 8 от преамбюла на директивата, обхватът ѝ се ограничава до плащанията като възнаграждение по търговски сделки, второто изречение предвижда изключването на сделките, извършвани с потребителите и лихвите по други видове плащания, например плащанията, извършвани в рамките на обезщетенията за щети, включително тези, извършвани от застрахователните компании. Следователно, директивата не се прилага за сделките между търговец и потребител на услуги, каквито са вложителите в кредитните институции.

Именно тази директива определя в чл.2, т. 5 "лихва за забава на плащане", като законна лихва за забава на плащане на процент, който е равен на сумата на основния лихвен процент и най-малко осем процентни пункта. Дефинирано е и понятието за "основен лихвен процент". Съгласно чл.12 от Директива 2011/7/ЕС, до 16 март 2013г. държавите членки е следвало да приемат необходимите разпоредби, за да се съобразят с членове 1-8 и 10, а с член 13 от директивата се отменя Директива 2000/35/ЕО, считано от 16 март 2013 г., без да се засягат задълженията на държавите-членки относно срока за транспонирането ѝ в националното право и прилагането ѝ. Следва да се посочи, че цитираните правни положения до тук са идентични и в двете директиви – относно предметния обхват и изключването на определени категории задължения, както и по отношение на определянето на законната лихва. Видно от таблицата за съответствие между двете директиви, новата директива засяга единствено в чл.4 сделките между търговци и държавни органи.

Българската държава транспонира Директива 2011/7/ЕС едва с приемането на Постановление №426 от 18 декември 2014г. за определянето на размера на законната лихва по просрочени парични задължения, в сила от 01.01.2015г., обнародвано ДВ брой 106/23.12.2014г. Транспонирането на директивата е посочено изрично в параграф 1 от допълнителните разпоредби на постановлението, а в член единствен от него се определя годишният размер на законната лихва. Също с ПМС 426/2014 е прието на основание чл. 86, ал.2 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), и отменя ПМС № 100/2012 г. за определяне размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута (ДВ, бр. 42 от 2012 г.). Правилото по чл.294, ал.1 от Търговския закон, идентично както цитираните норми на директивата предвижда, че лихва се дължи между търговци. В рамковия договор и анекса, сключени между К. и ищцата, по силата на които същият има качеството на вложител в К., не могат да се квалифицират като договор между търговци.

Видно е, че анексите, сключени между ищцата и К., попадат в чл.6, ал.3, т.2 от Наредба № 3 от 16.07.2009г. за условията и реда за извършване на платежните операции и за използване на платежни инструменти, издадена от БНБ, наредбата изрично е посочена като приложима за неуредените въпроси, в чл.17 препраща към разпоредбите на Търговския закон и Закона за а платежните услуги (отм.), като този закон в чл. 41 , ал.1 урежда всички изисквания към съдържанието на договора за платежни услуги, **сред които и уговарянето на лихвите, които банката дължи. Последното изискване е**

спазено чрез съдържанието на чл.4 от Анексите.

От всичко изложено следва, че чл.86, ал.2 ЗЗД, както и при задължението за съобразено прилагане на нормите на Директива 2011/7/ЕС, не може да се изведе общо правило, че за вложителите в кредитна институция, като кредитори с право на вземане от кредитната институция, при неплащане се прилага законната лихва. Аргумент за това е и обстоятелството, че Фондът се суброгира в задължението на кредитната институция към вложителите - чл.24, ал.1 ЗГВБ (отм.) а както предвижда втората алинея от разпоредбата, фондът не дължи лихви. Тази разпоредба е в съответствие с предвиденото изключване на потребителите от приложното поле на Директива 2011/7.

Аргумент, че законната лихва по чл.86, ал.2 ЗЗД е приложима за присъждането на обезщетения за вреди от дейност на публични органи, може да се изведе от националното право само в строго определени хипотези, а не като общо правило. Тези хипотези са свързани със задължение за връщане на определена сума, постъпила по държавния бюджет, а сумата като част от него участва в разходите по бюджета. Видно от чл.129, ал.6 ДОПК, недължимо внесени или събрани суми, с изключение на задължителни осигурителни вноски, се връщат със законната лихва за изтеклия период, когато са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите, а по арг. От ал.5 от същата разпоредба е видно, че се касае общо за публични държавни вземания (данъци, такси, имуществени санкции, установени, събрани или наложени от органите по приходите, незаконосъобразно отказани за възстановяване суми. В приложното поле на чл.129, ал.5 ДОПК не попадат гарантираните вземания на вложители от Фонда.

Що се касае до допустимостта да се кумулира договорна и законна лихва по националното право, следва да се посочи съдебната практика на ВКС - РЕШЕНИЕ № 93 от 27.10.2016 г. по т.д.. № 1882/2015 г., Т. К., I Т. О. НА ВКС, с което съдът се е произнесъл по правен въпрос: "Допустимо ли е начисляването /кумулирането/ на наказателни лихви за забава и законна лихва за забава върху едно и също вземане, за един и същи период на забава в частност, когато вземането е преоформено по реда на ЗУНК, договорени до 31.12.1990 г." при допълнителния критерий на т. 3 на чл. 280, ал. 1 ГПК – от значение за точното прилагане на закона и за развитието на правото. По поставения въпрос са изложени следните правни съображения:

„Обстоятелството, че отношенията между страните са уредени по специалния закон ЗУНК не изключва прилагането на разпоредбите на общия ЗЗД, доколкото прилагането им не е изключено от специалния закон.

В правната теория, в зависимост от юридическия факт, който поражда задължението, лихвите се определят на законна и договорна лихва, като последната може да бъде възнаградителна или обезщетителна. Уговорената наказателна лихва, освен обезщетителна функция има и обезпечителна функция - определение № 591/18.07.2011 г., ч.т.д. № 47/2011 г. на ВКС, ТК, II т.о./. В този случай наказателната лихва служи за обезщетение на причинените на кредитора вреди от забавеното изпълнение на паричното задължение за главница. Разпоредбата на чл. 86, ал. 1 ЗЗД урежда последиците от неизпълнението на всяко изискуемо парично задължение,

когато страните не са уговорили друго. Кредиторът има право на законна мораторна лихва срещу изпадналия в забава длъжник, без да е уговорена. Мораторната лихва по чл. 86, ал. 1 ЗЗД е само законна, като размерът ѝ се определя от Министерския съвет - чл. 86, ал. 2 ЗЗД, за разлика от договорната наказателна лихва, която може да бъде по - висока, равна или по - ниска от законната лихва.

При предявен иск за парично вземане ищцата има право освен на обезщетението по чл. 86, ал. 1 ЗЗД, да претендира и законна лихва върху непогасеното от длъжника вземане за периода след завеждане на делото до окончателното плащане. Законната лихва се дължи като законова последица от предявяването на иска за вземането и за да бъде присъдена, е достатъчно да бъде поискана от ищцата, т.е. не е нужно претенцията за заплащането ѝ да се индивидуализира по начина, характерен за иска по чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

правната теория и съдебна практика обаче се приема за недопустимо кумулирането на неустойка за забава на неизпълнение на парично задължение с обезщетение по чл. 86, ал. 1 ЗЗД за същото неизпълнение / така решение № 68/9.07.2012 г. т.д. № 450/2011 г. на ВКС, ТК, It.o., постановено по чл. 290 и сл. ГПК/. В този случай кредиторът неоснователно би се обогатил, а длъжникът ще претърпи двойна имуществена санкция за едно и също неизпълнение, с което би се нарушил принципът на позитивното право за недопускане неоснователно обогатяване на кредитора за сметка на длъжника. Този принцип не може да бъде изключен при договорите, сключени по ЗУНК, доколкото законът не съдържа разпоредба за кумулиране на наказателни лихви с мораторна законна лихва за възмездяване на вредите от забавено изпълнение на паричното задължение по кредита.

От горното следва, че когато страните са уговорили наказателна / мораторна / лихва за забавено изпълнение на парично задължение, съдът е длъжен да се съобрази с претенцията на кредитора, тъй като клаузата има силата на закон за тях. В този случай претенцията за мораторна законна лихва би била неоснователна, противното би довело до неоснователно обогатяване на кредитора.

Или отговорът на правния въпрос е, че е недопустимо кумулиране на наказателни лихви за забава и законна лихва за забава върху едно и също вземане, за един и същи период на забава и в частност, когато вземането по кредитите е преоформено по реда на ЗУНК, договорени до 31.12.1990 г.“

В казуса по делото по реда на чл.4 от договора за срочен депозит между ищцата и К. е договорена лихва, която банката изплаща на ищцата - договорен лихвен процент за депозитите, която е променена съгласно Решение №82/30.06.2014г. на УС на БНБ, считано от 01.07.2014г., както е обсъдено по фактите за всеки от депозитите. . По силата на чл.119, ал.5 от ЗКИ, отменена понастоящем, но в сила през периода на особения надзор над К., законодателят е предвидил договорните лихви да бъдат начислявани при прилагането на надзорни мерки от страна на УС на БНБ. Следователно, ищцата по силата на закона получава договорна лихва, която в случая следва да се определи като мораторна или наказателна, доколкото касае период, в който банката не извършва банкова дейност. Договорната лихва би имала характер на възнаградителна лихва, когато е дължима в резултат от

ползването на депозирания от сума за икономическата дейност на банката. В случаят мораторната и възнаградителната лихва по силата на закона – чл.119, ал. 5 (отм.) ЗКИ, имат един и същ размер. Това обстоятелство не променя различният им характер, тъй като са различни юридическите факти, обусловили начисляването им.

Следователно, за процесния период, за вземането си за гарантирания размер на депозита, ищцата е получил договорна лихва, която има обезщетителен характер и съвпада с периода, през който поради незаконосъобразното бездействие на УС на БНБ, не е имал достъп до депозитите си. Именно в този смисъл, поради обезщетителният характер на тази лихва, размерът на полученото плащане, следва да бъде взет предвид по смисъла на т.114 от решението по делото К., както изисква СЕС - по отношение на твърдението за претърпяна вреда.

Присъждането на законната лихва като обезщетение за вреди от нарушаването на правото на ЕС, настоящият съд съобрази следното

На въпроса дали следва да се присъди на ищцата законната лихва като обезщетение за вреди от нарушаването на правото на ЕС, следва да се вземе предвид установеното в съдебната практиката на СЕС по този въпрос. Тя е обобщена в Заключението на генералния адвокат по дело C-336/13P, Европейска комисия срещу IPK I. — W. Tourism Marketing Consultants G., представено на 4 септември 2014 година, които обобщения са следните:

1.При анализа на съдебната практика се установява "принципа за разграничение между компенсаторни и мораторни лихви и основните произтичащи от него последици," (т.42), като самият принцип на разграничение, изведен в съдебната практика, е разгледан по т. 44-47 от заключението:

В решение Campolongo/Върховен орган (27/59 и 39/59, EU:C:1960:35), прави разграничение между:

-мораторните лихви, които определя като тези, които „по принцип представляват правно уредено начисляване и определяне на претърпяната вследствие забава при изпълнението на едно задължение вреда, забава, която следва да бъде констатирана чрез предварително отправена покана за изпълнение“, и

-компенсаторните лихви, които „се пораждат като обезщетение за вреди и лихви вследствие неизпълнение на дадено задължение без предварителна покана за изпълнение“, и чието „присъждане предполага вреда“. В този казус е поставен въпроса до каква степен длъжностно лице би могло да получи лихви върху надбавките и обезщетенията, които може да иска вследствие на отмяната на решението, с което е отказано приемането на оставката му. Според това съдебно решение искането за присъждане на лихви е следвало да бъде отхвърлено, но по различни съображения, в зависимост от това дали става въпрос за мораторни или за компенсаторни лихви. В първата хипотеза отхвърлянето се е наложило поради „липса на каквато и да е правна уредба“ на мораторните лихви в общностното право, докато във втората хипотеза отсъствието на доказателства или дори само на твърдения за вреди е довело до отхвърляне на искането за компенсаторни лихви.

2.В множество решения СЕС е извел процесуалните последици от разграничението, по-специално с оглед принципа на недопустимост на новопредявени искания - Решения Roumengous С./Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 8—14), Amesz и др./Комисия (532/79, EU:C:1985:3, т. 11—17), Battaglia/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 6—13), Amman и др./Съвет (174/83, EU:C:1985:288, т. 13), Culmsee и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1985:289, т. 13) и А. и др./Комисия (176/83, EU:C:1985:290, т. 19). В решение Комисия/Brazzelli Lualdi и др. (С- 136/92 Р, EU:C:1994:211, постановено по дело за обезщетение за вреди, причинени на длъжностни лица или на служители на Съюза при изплащане на забавени възнаграждения, Съдът отново потвърждава принципа на това разграничение. В това отношение Съдът припомня, че се е наложило самият той да разграничи тези две категории лихви, по-специално за да постанови, въз основа на процесуалните елементи, присъщи на всяко от делата, с които е сезиран, че исканията за компенсаторни лихви са били недопустими, докато тези за мораторни лихви са били допустими, но неоснователни. От това той достига до извода, че при тези условия не може да се счита, че разграничението не води началото си от съдебната практика(точка 35 от решението).

3.Решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено в рамките на иск за обезщетение, по начин, който вече е касически, отново утвърждава правилото, че „следва да се разграничават мораторните от компенсаторните лихви“(точка 55), от което Съдът достига до извода, че решение на Съда относно мораторните лихви не оказва влияние върху съдбата на компенсаторните лихви.

4.Според генералният адвокат, дадения в тези съдебни решения отговор има стойност на принцип, а определенията, дадени в решения Campolongo/Върховен орган (EU:C:1960:35) и Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), дават указания относно разграничението между компенсаторни и мораторни лихви.

5.Що се отнася до категорията "Компенсаторни лихви", е изведено следното: В съдебните спорове за обезщетения целта на компенсаторните лихви е най-вече да поправят вредата, причинена от обезценяването на парите в периода след увреждащото събитие. Предвиждането на компенсаторни лихви в действителност покрива най-общо всички неблагоприятни последици от изтеклия период между настъпването на увреждащия факт и датата на оценяването му от страна на съда. Под това наименование могат да бъдат представени финансовата вреда вследствие на :

-невъзможността да се ползват печалбите от производствена дейност - решението по делото - Mulder и др./Съвет и Комисия, Решение от (EU:C:2000:38 или

-вследствие загуба на лихви поради невъзможност за влагане на дължимия размер в банка - Решение по делото Verti / Комисия (131/81, EU:C:1985:72, т. 16.)

" Тъй като са съставна част на вредата, естествено компенсаторните лихви намират правното си основание в принципите относно поправянето на вреди в рамките на извъндоговорната отговорност на Съюза. По силата на принципа

на пълна обезвреда обезщетяването „има за цел да възстанови доколкото е възможно имущественото състояние на увреденото лице [...]. От това следва, че [...] трябва да бъде отчетено обезщетяването на парите, настъпило след увреждащото събитие“ - решение Grifoni/Комисия (С- 308/87, EU:C:1994:38, т. 40).

Обезщетителната функция на компенсаторните лихви, от друга страна, води до две съществени последици според генералния адвокат:

-На първо място, тя обяснява защо Съдът поставя присъждането им в зависимост от традиционните условия за прилагане на извъндоговорната отговорност на Съюза. Като се позовава на трайна съдебна практика, Съдът посочва, че е „важно ищцата да е изпълнил условията за извънсъдебна отговорност, за да може да претендира за присъждане на компенсаторни лихви“ - решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 50). Поправянето на вредите в рамките на извъндоговорната отговорност „има за цел доколкото е възможно да възстанови имуществото на увреденото лице“ (Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 51). и „[с]ледователно, когато са изпълнени условията за извъндоговорна отговорност, неблагоприятните последици вследствие изтеклия период от време между настъпването на увреждащия факт и датата на плащане на обезщетението, не могат да бъдат пренебрегнати [...], доколкото следва да се отчита обезщетяването на парите“ (Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 51).

На второ място, обезщетителният характер на компенсаторните лихви обяснява защо те по принцип се изчисляват в зависимост от действително претърпените от ищцата вреди, тоест като се вземе предвид процентът на инфлация през разглеждания период. Този принцип изглежда общоприет, макар че нейното конкретно прилагане води до различни резултати. Той изчислява размера на компенсаторните лихви, като се позовава на процента на инфлация, макар този процент да се счита за отправна точка, от която съдът може да се отклони в рамките на своята свобода на преценка относно размера на вредата. Така например в решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено по съединени дела С- 104/89 и С- 37/90, по първото дело Съдът приема, че ищите имат право да претендират лихви, „съответстващи на процента на инфлация за периода от датата на настъпване на вредата до постановяване на междинното решение“(точка 220 от решението), вследствие на което добавя към обезщетението лихва в размер на 1,85 %, съответстваща на данните на Евростат и заключението на експерта, като изтъква още, че този лихвен процент изглежда „разумен и икономически оправдан“(точка 221). По второто дело той установява, че според заключението от експертизата процентът на инфлация през разглеждания период е средно 1,2 %, и приема, че доколкото това изглежда „разумно и справедливо“, към дължимото обезщетение следва да се прибави компенсаторна лихва в размер на 1,5 %(точка 352).

6.Що се отнася до размера на мораторните лихви, в заключението е посочена следната съдебна практика на Съда на ЕС:

Съдът първоначално отказва присъждането на лихви за забава поради „липса на каквато и да е правна уредба [на тези лихви] в общностното право“, впоследствие Съдът без никакво нормативно основание прогласява „допустимия“ характер на „искането за присъждане на лихви“, като се обосновава с основните принципи на правото, общи за държавите членки, към които препращал изрично член 215, втора алинея от Договора ЕИО, по-късно член 288, втора алинея ЕО, понастоящем член 340, втора алинея ДФЕС (Решения DGV и др./ЕИО (241/78, 242/78 и 245/78—250/78, EU:C:1979:227, т. 22), Dumortier и др./Съвет (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 и 45/79, EU:C:1979:223, т. 25), Ireks-A./ЕИО (238/78, EU:C:1979:226, т. 20), Interquell Stärke-C. и Diamalt/ЕИО (261/78 и 262/78, EU:C:1979:22, т. 23), Pauls A./Съвет и Комисия (256/81, EU:C:1983:138, т. 17), Birra Wührer и др./Съвет и Комисия (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 и 282/82, EU:C:1984:341, т. 37) и Sofrimport/Комисия (С- 152/88, EU:C:1990:259, т. 32).

Този принцип, изведен чрез сравнителен анализ на принципите, които са в сила в националните правни системи, впоследствие получава, най-малкото по отношение на вземанията на Европейския съюз от всеки длъжник, своето правно основание в Регламент (ЕО, Евратом) № 2342/2002 и по-специално член 86 от този регламент, който предвижда по всички неизплатени на падежа задължения, когато задължаващото събитие не е обществена поръчка за доставка или услуга по дял V на посочения регламент, да се начисляват мораторни лихви по процент, равняващ се на лихвата, прилагана от ЕЦБ към основните ѝ операции по рефинансиране, завишена с 3,5 пункта.

Както многократно е посочено в съдебната практика, която се основава на идеята, че не е възможно да се начисляват мораторни лихви за вземане, чийто размер не е известен, задължение за плащане на мораторни лихви може да има само когато главното вземане е „сигурно, що се отнася до размера му, или може да бъде определено въз основа на установени обективни елементи. За този извод генералният адвокат се е позовал на решенията Amman и др./Съвет (174/83, EU:C:1986:339, т. 19 и 20), Culmsee и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1986:340, т. 19 и 20), A. и др./Комисия (176/83, EU:C:1986:341, т. 19 и 20), Agostini и др./Комисия (233/83, EU:C:1986:342, т. 19 и 20), Ambrosetti и др./Комисия (247/83, EU:C:1986:343, т. 19 и 20), Delhez и др./Комисия (264/83, EU:C:1986:344, т. 20 и 21. Обсъдил е, че тези шест решения са по искове от страна на длъжностни лица за заплащане на лихви за забава върху възнаграждение, изплатено със задна дата във връзка с регламент, приет вследствие решение на Съда за отмяна на предходен регламент, с който е извършена актуализация на възнагражденията и корекционните коефициенти със задна дата; Съдът приема, че възнаграждението става определено или определимо едва след влизане в сила на последния регламент, тъй като, предвид правото на преценка на Съвета, преди тази институция да упражни правомощията си, не може да има никаква сигурност относно размера на актуализациите; решение de Szy-Tarisse и Feyaerts/Комисия (314/86 и 315/86, EU:C:1988:471, т. 33), искане за мораторни лихви върху увеличението на основната заплата, получено вследствие решение на Комисията, прието в изпълнение на съдебно решение

за отмяна на решение за назначаване на жалбоподателите като длъжностни лица стажанти, в частта му, която се отнася до класирането в степен и в стъпка; Съдът приема, че лихвите следва да се начисляват не считано от жалбата на основание член 90, параграф 2 от Статута, а считано от решението за ново класиране, с което вземането става сигурно, и решение Комисия/Brazzelli Lualdi и др. (EU:C:1994:211, т. 53). В същия смисъл вж. решения Herkenrath и др./Комисия (Т - 16/89, EU:T:1992:24, т. 31) и W./Комисия (Т- 361/94, EU:T:1996:37, т. 52).

От това следва, че към размера на дължимото обезщетение следва да се прибавят мораторните лихви, считано от датата на постановяване на решението, с което е установено задължението за поправяне на вредата. По този въпрос генералният адвокат се е позовал на решения Roumengous C./Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 11), Battaglia/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 10), Mulder и др./Съвет и Комисия (С- 104/89 и С- 37/90, EU:C:1992:217, т. 35), Съдът определя за начален момент на мораторните лихви датата на постановяване на междинното си решение, което макар да не определя точните компоненти на вредата, посочва необходимите за нейното изчисляване елементи, както и решения Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 135 и 144) и S. E./Комисия (EU:T:2007:212, т. 343). Тази дата съответства най-често на датата на титула, с който е признато правото на вземане. Така например искане за мораторни лихви върху разноски може да има едва от датата на определението, с което те са установени - решения Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:1992:217, т. 35) и Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 144).

Разрешението, съгласно което лихвите текат от датата на съдебното решение, с което се установява задължението за поправяне на вредата или се определя размерът на обезщетението, по дефиниция се прилага единствено при споровете за обезщетения, които се характеризират с липсата на предварително определен размер на главното вземане, който задължително се определя от съда. Обратно, когато размерът на главното вземане е предварително определен, съдебната практика най-често присъжда мораторни лихви считано от датата, на която длъжникът е поканен да изпълни задължението си). Така например при споровете в областта на публичната служба мораторните лихви върху сумите, които се дължат по силата на разпоредби от правилниците, по принцип текат от датата на жалбата или от датата, на която тези суми са станали дължими, ако тя е по-късна от първата - решения Jacquemart/Комисия (114/77, EU:C:1978:156, т. 26), Razzouk и Beydoun/Комисия (75/82 и 117/82, EU:C:1984:116, т. 19), Roumengous C./Комисия (EU:C:1985:2, т. 11), Amesz и др./Комисия (EU:C:1985:3, т. 14) и Battaglia/Комисия (EU:C:1985:4, т. 10).

Що се отнася до процента на мораторните лихви, той най-често е определян без особени обяснения като фиксиран процент, който в актуалната практика на Общия съд в действителност съответства на лихвения процент, прилаган от ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта.

7. Лихвите, които се дължат по вземания за недължимо платени суми, които са неотнормирани към казуса по делото, но следва да се споменат, за

разграничението на относимите лихви към исковете за обезщетенията за вреди.

Съдебната практика в тази област води началото си от решение на Първоинстанционния съд Cogus UK/C. (EU:T:2001:249). Това решение е постановено в спор, възникнал вследствие на съдебно решение, с което е намален размерът на наложена от Комисията на предприятие глоба за нарушение на правилата за конкуренция. Постановеният въпрос е свързан с размера на дължимите от Комисията лихви върху сумата, която тя е върнала и която съответства на разликата между размера на платената глоба и размера, определен от Първоинстанционния съд. Тъй като се намира на плоскостта на мерките за изпълнение на решението за отмяна, Първоинстанционният съд приема, че задължението за връщане на цялата или част от платената глоба включва не само размера на главното вземане за недължимо платената глоба, но и мораторни лихви върху тази сума, тъй като, както пояснява, „присъждането на мораторни лихви върху недължимо внесения размер е необходима съставна част на задължението за възстановяване на предходното положение, което Комисията носи по силата на съдебно решение за отмяна или за пълнен съдебен контрол, доколкото при пълното възстановяване на недължимо платената глоба не може да не се държи сметка за някои елементи, например изтеклото време, които в действителност могат да доведат до намаляване на нейната стойност“ (т. 54). Първоинстанционният съд добавя, че поради това, за да бъде напълно възстановено положението, в което кредиторът законосъобразно би се намирал, ако отмененият акт не е бил издаден, точното изпълнение на такова съдебно решение изисква да се отчете обстоятелството, че връщането настъпва след изтичане на определен по-къс или по-дълъг период от време, през който той не е можел да разполага с недължимо платените от него суми. Що се отнася до процента на дължимата лихва, като се позовава на общоприет принцип от вътрешното право на държавите членки в областта на неоснователното обогатяване, Първоинстанционният съд приема, че този процент би следвало по принцип да бъде равен на „законния или съдебноустановения лихвен процент, без капитализация“ (точка 60). Въпреки това Първоинстанционният съд се отклонява от този подход, като отчита особените обстоятелства в разглеждания случай, които се характеризират с факта, че подлежащата на връщане сума е била вложена от Комисията и е донесла капитализирани лихви (точки 62 и 63). Ето защо, като отчита в крайна сметка както обогатяването на Комисията, така и обедняването на предприятието ищец, Първоинстанционният съд присъжда на последното сума, равна на получените от Комисията приходи, към която от друга страна добавя мораторни лихви.

Други относими съображения към присъждането на вреди от нарушение на правото на ЕС

Също условията, във връзка с поправянето на вредите от нарушение на правото на ЕС, не следва да бъдат по-неблагоприятни от условията, при подобни вътрешни искове - принцип на равностойност, нито да бъдат уредени по начин, който прави получаването на обезщетение практически невъзможно

или прекомерно трудно - принцип на ефективност. От това следва, че към процесния иск е приложимо предвиденото за размера на обезщетенията по чл. 4 ЗОДОВ, в това число на основание принципа на равностойност, предвид, че на БНБ са възложени изключителни правомощия, които имат публичен характер и по арг. от т.131 от решението по делото К., за съответствие на правилата по чл.4 ЗОДОВ с този принцип.

От практиката на СЕС по иски за обезщетения за вреди от неизпълнение на задължение за издаването на акт по правото на ЕС, обезщетението следва да има компенсаторен характер, съизмерим с вредите и без да се допуска обогатяване (нито печалба, нито загуба), размерът на обезщетението не е предварително определен и подлежи на доказване във всеки конкретен случай. Идентично правно положение по отношение на размера на обезщетението следва и от чл. 4 ЗОДОВ: подлежат на обезщетяване само реално претърпените вреди и само вреди, които са доказани; вредите да са пряка и непосредствена последица от незаконосъобразната административна дейност. Трайна е съдебната практика, че имуществените вреди подлежат на доказване във всеки конкретен случай, не се предполагат за настъпили само по силата на незаконосъобразната административна дейност, която рефлектира в правната сфера на едно лице, т.е вредоносният резултат не се презюмира. В тежест на ищцата е да докаже по безспорен начин, че е претърпял претендираните като обезщетение вреди от имуществен характер в точно определен размер, както и причинната им връзка с нарушението на правото на ЕС.

Изводи на настоящия съд по отношение на претендираното обезщетение в казуса по делото

Анализът на съдебната практика на СЕС по исковете за обезщетения, а също и от националната съдебна практика следва, че иск за присъждане на законната лихва като вреда от забавено изпълнение, е допустимо да се предяви срещу ответник – кредитор, който дължи главницата, от която произтича искането за лихва. Поради това иски за вреди от недължимо внесена сума по бюджета, по иск срещу държава-членка или ЕС, освен главницата, се присъжда и законната лихва. Казусът по делото обаче не е такъв.

Законната лихва според националното право – чл.86, ал.2 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), съставлява обезщетение за кредитора при неизпълнение на изискуемо парично задължение по облигационно правоотношение, може да се претендира срещу длъжника, който не е изпълнил паричното задължение, в това число ведно с иск за самото парично задължение. Както се посочи по-горе, само в изрично предвидени от закона случаи, държавата дължи законната лихва върху подлежащата на възстановяване сума на частноправните субекти. Държавата е получила незаконосъобразно плащане от данъчен субект като приход в бюджета, като за да не се допусне неоснователно обогатяване на фиска, следва да възстанови положението към момента на плащането за данъчния субект.

Поради това следва да върне недължимо полученото, като присъждането на законната лихва в този случай има характер на обезщетение за вреди,

определено от законодателя. Казусът по делото обаче не касае недължимо плащане на конкретна сума от частен субект в полза на държавата, нито се касае за суми, постъпили по бюджета на държавата, които да съставляват и част от разходите.

Задължението на държавата в случая се свежда да регламентира Национална схема за гарантиране на депозитите, съгласно изискванията на директивата. Това е направено с чл. 7 от Закона за гарантирането на влоговете в банките от 1998г., понастоящем отменен – чрез създаването на Фонд за гарантирането на влоговете в банките по силата на закона, регламентирани са функциите и дейността на фонда, а от източниците на финансиране е видно, че държавата не участва със средства. Този фонд се финансира чрез вноски от банките, от приходи, а при недостиг – от заеми. Фондът е юридическо лице, което се контролира от Сметната палата, фондът не извършва административна дейност, нито има властнически правомощия, в случай на искиове към фонда от вложители, правоотношенията са изцяло равнопоставени – между частноправни субекти. Както по националното право – чл.23, ал.2 ЗГВБ (отм.), така и по правото на ЕС – отговорът по т.1 от Решението от 25.03.2021г. по делото БВ, С-501/18 на СЕС, във връзка с тълкуването на чл.7 от Директивата, да не е предвидено изплащането на лихва за забавено изпълнение.

От изложеното следва, че държавата, нито чрез БНБ нито чрез ФГВБ, не е длъжник по облигационно правоотношение спрямо вложителите за сумата на гарантирания размер на депозита, нито е била задължена да осигури средства на фонда за изплащане на депозитите. Такова задължение няма и БНБ като юридическо лице, доколкото ФГВБ е самостоятелно юридическо лице – чл.7, ал.2 ЗГВБ (отм.) през процесния исков период.

В случая неиздаването на административен акт от УС на БНБ за неналичност на депозитите в К., е условието, което при правилно транспониране на Директива 94/19, в това число изменена частично с Директива 2009/14, би следвало да постави началото на процедурата и на срока за изплащането на гарантирания размер на депозитите от ФГВБ, което обаче не е предвидено в чл.23, ал.1 ЗГВБ от 1998г., отменен. Видно е от обстоятелствата, че поради недостиг на средства, е било невъзможно ищцата да има фактически достъп до депозита си в К. нито да получи плащане на гарантирания размер.

Ищцата е предявила претенция за присъждане на обезщетение в конкретен паричен размер, равностоен на законната лихва върху размера на гарантираните депозити, включващи и главница и капитализирана лихва към 06.11.2014г. и за периода от преди датата на начисляване и капитализиране на лихвата - 30.06..2014г. до 04.12.2014г. Следва да се посочи, че гарантираният размер на депозитите на вложителите от 196 000 лв. е равностоен на 100 000 евро, предвиден в чл.7 от Директива 94/19, изменен с Директива 2009/14. Това е така, тъй като обменният курс на еврото към българския лев е фиксиран от закона – член 29, ал.2 от Закона за българската народна банка от 1997 г. и решение № 223 на Българската народна банка от 31 декември 1998 г., според което едно евро (Е.) е равно на 1,95583 български лева (BGN).

Претендира се Законната лихва от определено бездействие на УС на БНБ

което като последица е причинило вреда на ищцата, но не сочи конкретна вреда, изразяваща намаление на имуществото ѝ. Претендира се като пряка последица от бездействието. На БНБ. Следователно, се касае за пропусната полза – изразяваща се в невъзможността ищцата да получи доходи от депозита си през исковия период, като отговорността е ограничена само до размера на гарантирания депозит. След издаването на решението на УС на БНБ за отнемането на лиценза, за ФВБ е възникнало задължение за изплащане на гарантираните депозити, сред които и на ищцата, доколкото такава информация е подадена за него от квесторите и депозитът му – до 196 000 лева, е изплатен. Определянето на 04.12.2014г. като начална дата за изплащане на депозитите на вложителите, изцяло зависи от решението на управляващия орган на ФГВБ. Според чл.23, ал. 5 и ал.6 ЗГВБ от 1998г. отменен, първоначалният срок е 20 работни дни от решението за отнемане на лиценза, който в случая е спазен. Касае се за законоустановен срок, предоставен на ФГВБ за да организира изплащането на депозитите. Идентичен срок за изплащането на депозитите от схемата за гарантиране на депозитите, е предвиден и в Директива 2009/14 за изменението на чл. 10, параграф 1 от Директива 94/19.

В сроковете за изпълнение на задълженията както на УС на БНБ така и на ФГВБ, установени от закона, не е налице бездействие, съответно не може да се вмени незаконосъобразно поведение, съставляващо отговорност за вреди. Едва след изтичането на съответния срок следва да се преценява дали е допуснато правно бездействие в нарушение на закона, съставляващо основание за отговорност за вреди. Обратното, в процесуалните срокове за вземане на съответното решение, ищцата е длъжен да търпи неизплащането на гарантирания размер на депозита му в К..

Така процесуалният срок за издаването на решението за неналичност на депозитите е 5 работни дни след като първо БНБ се е уверила, че К. не е изплатила депозити, които са изискуеми и дължими. В случая това е станало на 20.06. 2014г., като на 27.06.2014г. са изтекли 5-те работни дни за издаването на решението за установяване на „неналичен депозит“. Считано от 30.06.2014г. – първият работен ден след срока, УС на БНБ е в неизпълнение на задължението.

Едва след срока за установяването на неналичен депозит, започва да тече срокът „не по-късно от 20 работни дни“ за изплащането на депозитите от схемата за гарантиране на влоговете. Този срок е възможно да бъде удължен до 10 дни, както по националното право, така и по правото на ЕС - съответно чл.10, параграф 1 от Директива 2009/14 за изменение на Директива 94/19 , съответно чл.23, ал.5 и ал.6 от ЗГВБ от 1998 г. – отменен.

Не може да се приеме, че срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите е възможно да бъде спазен в ситуация като процесната – липса на средства във ФГВБ. Недостигът на средства във Фонда не съставлява отговорност на Държавата чрез УС на БНБ, нито Държавата е била задължена да осигури средства от бюджета за попълването на недостига. Видно е, че след като е отнет лицензът на К. с решението на УС на БНБ от 06.11.2014г., ФГВБ е обявил изплащането на гарантирания размер на депозитите, но в случая това е станало след като са осигурени заемни средства от държавния

бюджет. Следователно, е под въпрос, че преди отпускането на заема от държавата, до 20 работни дни след изтичането на срока за издаването на акта за неналичност на депозитите в К., ФГВБ ще започне изплащането им – конкретно през юли 2014г. Няма основание да се приеме, че ФГВБ не по-късно от 20 работни дни ще започне изплащане, и този срок няма да бъде удължен с още 10 работни дни. В обстоятелството, че ФГВБ не е разполагал с необходимите средства за да плати гарантираните депозити до 03.12.2014г., е установено по делото отговорът на българските власти до Европейската комисия – писмото от 11.08.2014г. – лист 34 от делото, представено от ищцата и обсъдено по-горе по фактите. От изявленията им следва, че единствената възможност за средства във фонда е заем от държавата с решение на Народното събрание и след изборите от 05.10.2014г.

Следователно, в рамките на процесуалните срокове общо - от 5 работни дни до 35 работни дни след 20.06.2014г., или в периода от 27.06.2014г. до 01.08.2014г., ищцата не доказва, че е било възможно да получи плащане на гарантирания размер на депозита си, тъй като се касае за процесуални срокове, в които ФГВБ е било възможно да не започне изплащане. Бездействието на УС на БНБ да установи „неналичен депозит“ в този период следователно, не може да съставлява причина, ищцата да не разполага с гарантирания размер на депозита си.

Следователно, за част от исковия период, както е уточнен допълнително: от 26.07. до 01.08.2014г., искът следва да бъде отхвърлен на основание, че касае установен от закона процесуален срок, в рамките на който изплащането на депозитите на вложителите в К. зависи изцяло от вземане на решение от ФГВБ, което изключва каквато и да е връзка с правомощия на УС на БНБ, съответно с незаконосъобразна дейност, за която отговаря БНБ. След като причинната връзка с незаконосъобразна дейност на УС на БНБ следва да бъде изключена за тази част от исковия период – общо предявен от 26.07.2014г. до 06.11.2014г., следователно и отговорността за вреди на държавата не може да бъде ангажирана, тъй като не е налице един от кумулативните елементи за ангажирането на тази отговорност, както по правото на ЕС така и по националното право – пряката причинна връзка между претенцията за вреди и поведение на съответната институция.

За останалата част от исковия период – от 01.08.2014г. – до 06.11.2014г., по основателността на иска за вреди съдът съобрази следното:

Правото на ЕС допуска увредените лица да имат право да искат обезщетение не само за действителните вреди (*damnum emergens*), но и за пропуснатите ползи (*lucrum cesan*) както и да претендират лихви - например Решение от 13 юли 2006 година по съединени дела с-295/04 до с-298/04, *Manfredi* и други, т.95). Ищцата следва да докаже, че е претърпял действителни вреди или пропуснатата полза в такъв размер, изразяващи се съответно в намаление на имуществото му или пропуск да се увеличи имуществото, които вреди са произтекли по единствена причина - незаконосъобразната административна дейност, в която се обвинява УС на БНБ.

В казуса по делото ищцата претендира само пропуснатите ползи (*lucrum cesan*), но не доказва, че е пропуснал да увеличи имуществото си с доход, равен на претендираното обезщетение. Това би било така, в случай, че ако е

имал достъп до депозитите си в гарантирания размер, е могъл да получи доход от тях в размер на претендираното обезщетение, равностойно на законната лихва. Както претендира ответникът, дори вредите да се претендират от невъзможността сумата на гарантирания размер на депозита да бъде вложена в банка на депозит, то ищцата не би получил като доход лихва, равна на законната лихва. Това действително е така по аргумент от решение №82/ от 30.06.2014г. на УС на БНБ, с което намалява лихвите по депозитите в К. до средните такива в банките към този момент. Видно е, че на основание решението, считано от 01.07.2014г., депозитите на ищцата вместо с договорения лихвен процент 6,50% по договора в евро и щатски долари, се прилага лихвен процент в размер съответно на 2,74% и 1,86% , Видно от мотивите на решението на УС на БНБ, че лихвените проценти в К. по различните видове депозити, се отклоняват от средният им размер.

Както следва от съдебната практика – Тълкувателно решение № 3 /12.12.2012г. на ВКС по тълкувателно дело № 3/2012г. на Общото събрание на гражданската и търговската колегии на ВКС: „ ..пропуснатата полза представлява реална, а не хипотетична вреда, това предположение винаги трябва да се изгражда на доказана възможност за сигурно увеличаване на имуществото и не може да почива на логическо допускане за закономерно настъпване на увеличаването.

Пропуснатата полза е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение. Поради това и при липса на изрично установена в закона презумпция за настъпването ѝ, пропуснатата полза не се предполага, а следва да бъде доказана в процеса. Само ако бъде доказано, че при точно изпълнение на длъжника имуществото на кредитора е могло да бъде увеличено, ще бъде постигната целта на предвиденото в обезщетяване - да се поправят претърпените от кредитора вреди, без да се допусне обогатяването му за сметка на длъжника.“

В случая ищцата не доказва вероятността да вложи в друга банка сумата по вземането си от К., и да получи доход, съответен на претендирания размер. Възможността да получи доход през разглеждания исков период е изцяло хипотетична и нереалистична, предвид обстоятелствата, обусловили ситуацията с К. – масово теглене на депозити, ситуацията на предстоящи парламентарни избори и непостигнато съгласие за приемането на пакет от закон за оздравяване на К.,основани на ново законодателство в банковия сектор в рамките на ЕС, обозначаващо общо като „Б. III“.

Същевременно, ищцата е получил доходност в периода от 20.06.2014г. до 06.11.2014г., видно от писмото от К. и от данните по делото – лихвените листа, обсъдени подробно по фактите от съда. След като вземането на ищцата от К. за периода от 20.06.2014г. до 06.11.2014г. е нараснало на основание капитализирани лихви, то следва, че разликата – капитализираните лихви, с която вземането се е увеличило, съставлява доходност за ищцата.

Съдът намира, че за преценката дали ищцата е могъл да получи доходност, дали е получил действително такава за част от вземането си от К., следва да вземе предвид началното и крайното салдо на вземането му, без значение е начинът на изчисляване на лихвите и заключението на вещото лице за

различни стойности по периодите, зададени от ответника. Освен това, в писмото на К. са посочени начислени, но неосчетоводени лихви за целия период – лихвените листове, а от представените извлечения, е видно, че са осчетоводени едва на 06.11.2014г., както изискват представените договори – веднъж годишно и с капитализиране.

Видно от цитираното по-горе решение по делото Manfredi, т.97, присъждането на лихвите в съответствие с приложимите национални правила е необходим елемент от обезщетението, но при липсата на общностна разпоредба, на основание принципите на равностойност и предвидимост, държавата-членка в съответствие с вътрешния правен ред следва да установи обхвата на обезщетението на вредите. Както се посочи, нито по правото на ЕС нито по националното право, в това число в ЗГВБ или в ЗБНБ, не е установена презумпция, че при забава за изплащане на гарантираните депозити на вложителите, се дължи законна лихва за периода на забавата върху гарантирания размер.

След като нито от правото на ЕС, нито от чл.4 ЗОДОВ произтича конкретен размер на обезщетение от нарушение на правото на ЕС поради неизпълнение на задължение за издаване на акт, и в двата случая размерът на обезщетението не се предполага, а следва да бъде доказан, то в казуса по делото не може да се презумира, че обезщетението съставлява именно законната лихва.

Следователно, през целия исков период ищцата не е претърпял вреда във вид на пропусната полза, тъй като е увеличил вземането си от К.. В размера на гарантирания депозит е получил изплащане на този допълнителен доход, видно от установеното от данните от К. и посочено в заключението по делото, каква е частта на главниците и лихвите, получени от ищцата, в това число от 20.06.2014г. до 06.11.2014г.,

Ищцата претендира обезщетение в размер на законната лихва и върху вземането му от К., което включва и начислени договорни лихви, тоест, върху сума, която включва и капитализиран доход от вземането му. След като ищцата е получил доходност от лихви върху вземането си за гарантирания размер на депозита, в това число за целия исков период и на основание чл.119, ал.5 (отменен) ЗКИ, без да е предвидено изрично начисляване на законна лихва като обезщетение за забава с капитализиране на лихвата по посочената разпоредба, то присъждането на претендираната законна лихва върху капитализирана вече лихва – доход от същото вземане, ще съставлява неоснователно обогатяване, според тълкуването на ВКС, цитирано по-горе. Както се посочи, на основание правото на ЕС, съдът също е задължен да следи обезщетението да не съставлява неоснователно обогатяване.

На основание всичко изложено, ищцата не доказва, да е претърпял вреда във вид на пропусната полза поради невъзможността да получи доходи от гарантирания размер на депозитите си през исковия период, и на основание незаконосъобразното бездействие на УС на БНБ да установи неналичност на депозитите на вложителите в К., поради което от 26.07.2014 г. и до 05.11.2014г., ищцата е търпяла вреди, равни на законната лихва в размер на 5 679,20 лв., претендирана като вреди за посочения период върху

гарантирания размер на депозита в размер на 196 000 лв.

При този изход на делото, съдът следва да се произнесе по претенцията на ответника за адвокатско възнаграждение.. Съдът приема следното:

Приложима е редакцията на чл.10 ЗОДОВ до изменението ѝ със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ брой 94/2019г. Това следва от пар.6, ал.1 на ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ, обн. ДВ брой 94/2019г. от 29.11.2019г., според която разпоредба този закон се прилага за предявените иски молби след влизането му в сила. В казуса по делото исковата претенция е предявена на дата 18.02.2016г., пред АССГ. По тези съображения чл.10, ал.4 ЗОДОВ, нова разпоредба, приета с посоченото изменение на закона, не е приложима, приложима е правната уредба до приемането на изменението на чл.10 ЗОДОВ със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ брой 94/2019г.

ЗОДОВ предвижда ищцата да бъде осъден да заплати на ответника само „разноски по производството и само ако изцяло оттегли иска. Така съгласно чл. 10, ал.2 ЗОДОВ, в действащата редакция - след ДВ брой 43/2008г.:" Ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищцата да заплати разноските по производството.". Без съмнение разпоредбата има предвид разноски по съдебното производство а не присъждане на възнаграждение за адвокат на ответника. По процесното искане на ответника БНБ за присъждане на понесени разходи за възнаграждение на адвокат, на основание отхвърляне на иска спрямо него, чл.10, ал.2 ЗОДОВ в относимата редакция, е неприложим, нито друго правно основание по АПК или ГПК, на основание следното:

-В разпоредбата на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, която е специална уредба по отношение на нормите на чл.143 АПК и чл.78 ГПК, законодателят не е предвидил изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените иски, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

-Липсата на изрична уредба по този въпрос не е празнота в правото, която следва да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на норми на АПК или ГПК. Това е така именно поради наличието на изричната уредба по този въпрос в чл. 10, ал.2 ЗОДОВ по отношение на едната страна в производството - ищцата.

-В подкрепа на тези изводи, че българският законодател изрично е ограничил чрез специална уредба финансовата тежест, която следва да понесат ищите по исковете за вреди на основание чл.1, а.1 ЗОДОВ, е и даденото тълкуване от Европейският съд по правата на човека за правото на достъп до съд по чл.6, т. 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи - решението от 12 юли 2007г. по делото С. срещу България, в което освен другото съдът е приел, че :

"от практична гледна точка налагането на съществена финансова тежест след приключването на процедурите може да играе ролята на ограничение на правото на достъп до съд...", "останалите разноски също не следва да съставляват неразумно ограничение на правото на достъп до съд." - т. 54 и т. 59 от мотивите на решението.

Следва да се посочи, че именно след постановяване на това решение, е

приета редакция на чл.10, ал.2 ЗОДОВ –с ДВ брой 43/2008г.

- Освен горното, възнаграждението на адвоката, заплатено от ответника по иска, не съставлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ. Конкретно на въпроса дали възнаграждението за процесуално представителство, платено от ответник по иска за адвокатско възнаграждение или възнаграждение на юрисконсулт представлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, следва да се даде отрицателен отговор. В чл. 10, ал.3 ЗОДОВ законодателят е предвидил хипотезите, в които ответникът може да бъде осъден да заплати на ищцата държавна такса, разноски и възнаграждение на адвоката или юрисконсулта за процесуално представителство, ако искът бъде уважен изцяло или частично. Законодателят идентично е разграничил като е посочил отделно възнаграждението за един адвокат от разноските по производството в текстовете на чл. 143, ал. 1 АПК и в чл. 78, ал. 1 ГПК. Следва да се отбележи, че друг извод не следва и от съдържанието на чл. 75 и 76 ГПК - разноските по производството са такива за свидетели и вещи лица и касаят разходи, необходими за извършване на процесуални действия по искания на страните (чл. 76 ГПК), т.е. разноски за събиране на доказателства в хода на съответното съдебно производство и които се определят от съда.

-По арг. от чл. 15, ал.3 от Закона за нормативните актове, разпоредбите възлагащи финансови тежести за една от страните по делото следва да се тълкуват стриктно. А от съдържанието на обсъдените разпоредби следва извода, че законодателят изрично разграничава "разноски за производството" от възнаграждение за един адвокат, респективно юрисконсултското възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото за съответната страна, не са разноски по производството по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ.

-В заключение, в приложимата редакция на чл.10 от ЗОДОВ следователно не е предвидено изрично възстановяването на разхода за ползваната от ответника по иска адвокатска услуга или заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза, в хипотезата на отхвърляне на иска за отговорност за вреди, а норми по АПК или ГПК, уреждащи в тежест на ищцата дължимост на такова възнаграждение, са неприложими според настоящия съдебен състав.

По тези съображения, настоящият съдебен състав приема, че приложимата правна уредба по ЗОДОВ не предвижда възстановяване на разходи на ответника за процесуално представителство при отхвърляне на процесния иск, с оглед на което и искането не следва да бъде уважено.

Що се касае до разноските по производството, то същите в размер на 200 лева от бюджета на съда за вещо лице, които съгласно чл.9а, ал.2 ЗОДОВ, са платени от бюджета на съда и 100 лв. - за вещо лице, платени от ответника, съдът намира следното:

За посочената сума ищцата следва да бъде осъдена да ги заплати на съответно на съда и на ответника, на основание чл.10, ал.2 ЗОДОВ. Същите са били необходими, както следва от т.114 от решението по делото К., а именно: *„114. Трето, обстоятелството, че депозитът на ищцата в главното производство е изплатен ведно с дохода от лихви, начислени*

включително за периода от 20 юни 2014 г. до 6 ноември 2014 г., има отношение към твърдяната от г-н К. вреда, а не към наличието на достатъчно съществено нарушение на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19.“

На основание всичко изложено, исковата претенция е изцяло неоснователна, като съдът следва да постанови отхвърлянето ѝ, без да присъжда разноски на ответника, с оглед на което и на основание чл.172, ал.2 АПК, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявеният от М. Х. Д. – Йончевас ЕГН [ЕГН] от [населено място], срещу Българската народна банка иск за обезщетение за вреди от бездействие по чл.1, т.3, б. „i“ от Директива 94/19ЕО, з в размер на **4526,98 лв, представляващо законната лихва** за периода 30.06.2014г. до 04.12.2014г.върху сумите по два депозита в “КОРПОРАТИВНА ТЪРГОВСКА БАНКА“ АД с титуляр ищцата, с общ размер на 102838,95 лв., заедно със законната лихва върху цитираната сума от датата на предявяване на иска до окончателното ѝ изплащане, както и разноските по делото.

ОСЪЖДА М. Х. Д. – Йончевас ЕГН [ЕГН] от [населено място], ДА ЗАПЛАТИ на АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД СОХФИЯ ГРАД сумата от 200 (двеста) лева за разноски по производството по делото.

ОСЪЖДА М. Х. Д. – Йончевас ЕГН [ЕГН] от [населено място], да заплати на Българска народна банка със седалище в [населено място],сумата от 100 (сто) лева за разноски по производството по делото.

Решението може да бъде обжалвано или протестирано с касационен протест в 14-дневен срок от съобщението, че е изготвено.

Съдия: